

Suvi Nyman

## **ELÄINTENPITOKIELTOREKISTERI**

# ELÄINTENPITOKIELTOREKISTERI

Suvi Nyman  
Opinnäytetyö  
Kevät 2016  
Liiketalous  
Oulun ammattikorkeakoulu

## TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu  
Liiketalouden koulutusohjelma, oikeus ja hallinto

---

Tekijä: Suvi Nyman

Opinnäytetyön nimi: Eläintenpitokieltorekisteri

Työn ohjaaja: Suvi Röytiö

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Kevät 2016

Sivumäärä: 51

---

Opinnäytetyöaiheeni valintaan vaikuttivat aiheen mielenkiintoisuus, ajankohtaisuus ja asian tärkeys. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli koota tietoa eläintenpitokieltorekisteristä ja selvittää rekisterin merkitys eläinlääkäreille. Aiheeni ollessa eläintenpitokieltorekisteri, käsitteelin työssäni myös eläintenpitokieltola, eri eläinsuojelurikoksia, joista voidaan tuomita eläintenpitokieltoon sekä meneillään olevaa eläinsuojelulain uudistusta.

Tutkimusongelmiani olivat eläinlääkäreiden eläintenpitokieltorekisterin käyttötilanteet, -määrät, rekisterin mahdollinen käyttämättömyys, tietoisuus rekisteristä, sekä tulisiko eläinlääkäreiden mielestä tietoisuutta rekisteristä lisätä ja jos kyllä, niin kenen toimesta. Menetelmänä opinnäytetyöni tarkoituksen täyttämiseen käytin teoriaosuudessa enimmäkseen lakeja ja niiden esitöitä sekä lisäksi oikeustapauksia ja tutkimusosuudessa internetiin luotua kyselytutkimusta.

Suurin osa kyselyyn vastanneista tiesi rekisteristä, mutta vain kolmasosa vastaajista oli käyttänyt rekisteriä. Rekisteriä käytettiin vastaajien toimesta lähinnä eläinsuojeluilmoitusten tai -tarkastusten kohteiden tilanteen tai eläintenpitokiellon rikkomisepäily -tilanteen tarkistamiseen. Vastaajat, jotka eivät rekisteriä olleet käyttäneet, kokivat, etteivät sitä olleet tarvinneetkaan. Rekisteriä käyttäneistä vastaajista noin 65 % käytti rekisteriä keskimäärin kerran kuukaudessa tai kerran puolessa vuodessa. Loput vastaajista käyttivät rekisteriä harvemmin. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet kokivat, että tietoisuutta rekisteristä tulisi lisätä ja suurin osa vastaajista ehdotti tiedottajaksi Elintarvikevirasto Eviraa. Yli puolet kyselyn vastaajista ei kokenut, että eläintenpitokieltorekisteriä tarvitsisi kehittää. Jatkokehittämissideana voisi esimerkiksi olla tutkimus, mikä on yksityisten henkilöiden tietoisuus eläintenpitokieltorekisteristä tai tutkimus, ovatko eläintenpitokiellot vähentäneet eläimiin kohdistuvia rikoksia vai ovatko ne pysyneet ennallaan.

---

Asiasanat: eläintenpitokielto, eläintenpitokieltorekisteri, eläinsuojelurikos, eläinsuojelulaki

## ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences  
Degree Programme in Business Economics, Option of Law and Administration

---

Author: Suvi Nyman

Title of thesis: Register of Prohibition for Keeping Animals

Supervisor: Suvi Røytiö

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2016      Number of pages: 51

---

The topic for this thesis was chosen, because it appeared interesting, current and important. The topic of the thesis was to gather information on the register of prohibition for keeping animals and find out its significance to veterinarians. Since the topic is the register of prohibition for keeping animals, the focus was also on prohibition of keeping animals, ongoing renewing of Protection of Animals Act and different kinds of crimes against protection of animals, which can lead to being prohibited of keeping animals.

The research problems were when veterinarians would use the register of prohibition for keeping animals, how much they would use it, the potential of not using the register, awareness of the register and if veterinarians think, that awareness of the register should be increased, by whom it should be done. The theoretical background consisted of consolidated legislation, legislative materials and legal cases. In the research part an online survey was created and utilized.

Most of the respondents of the survey were aware of the register, but only a third of them had used it. The register was used by respondents mainly to check the situation of the object regarding notice/inspection of protection for animals or to check the situation when there is a doubt that prohibition of keeping animals is violated. Those respondents, who had not used the register felt that they did not in fact need it either. On the other hand, those respondents, who had used the register, about 65 % used it on average once a month or once in six months. The rest of the respondents used the register less frequently. Almost every respondent felt that awareness of the register should be increased. Most of the respondents suggested that Finnish Food Safety Authority Evira could give announcements. More than half of the respondents felt that the register of prohibition for keeping animals does not require improving. Further development idea could be for example research on what is the awareness of the register concerning private persons. Further study could also be conducted, if prohibitions of keeping animals have increased or decreased the amount of the crimes against animals.

---

Keywords: prohibition of keeping animals, register of prohibition for keeping animals, crime against protection of animals, Protection of Animals Act

## SISÄLLYS

1	JOHDANTO .....	7
2	ELÄINSUOJELULAKI.....	8
2.1	Nykytila.....	8
2.1.1	Eläinsuojeluviranomaiset.....	9
2.1.2	Eläinsuojelutarkastukset.....	9
2.2	Uudistus .....	10
2.3	Lakiuudistuksen ohjausryhmän kokouskeskustelut opinnäytetyöhöni liittyviä säädöksiä koskien .....	12
3	ELÄINSUOJELURIKOKSET JA -RIKKOMUS .....	18
3.1	Eläinsuojelurikos ja sen eri muodot .....	18
3.1.1	Lievä eläinsuojelurikos .....	18
3.1.2	Eläinsuojelurikos.....	19
3.1.3	Törkeä eläinsuojelurikos.....	19
3.2	Eläinsuojelurikkomus.....	20
3.3	Eläinkuljetusrikos .....	20
4	ELÄINTENPITOKIELTO.....	22
4.1	Kieltoon määrääminen ja kiellon pituus .....	25
4.2	Kiellon voimassaolo ja sen piirissä olevat eläimet sekä muut vaikutukset .....	27
4.3	Menettämisseuraamus .....	28
4.4	Syyntakeettomuus .....	29
5	ELÄINTENPITOKIELTOREKISTERI .....	31
5.1	Rekisteriin merkittävät tiedot ja tietojen julkisuus.....	33
5.2	Rekisterissä olevien tietojen luovutus.....	34
5.3	Rekisterin käyttömäärätilastot .....	35
5.4	Rekisteriin merkityn tarkastusoikeus .....	36
5.5	Rekisteritietojen käsittely kiellon päättyessä tai kumoutuessa .....	37
6	ELÄINTENPITOKIELTOREKISTERIN MERKITYS .....	38
6.1	Eläinlääkäreiden tietoisuus eläintenpitokieltorekisteristä.....	39
6.2	Eläintenpitokieltorekisterin käyttö eläinlääkäreiden toimesta .....	39
6.3	Eläinlääkäreiden mielipide eläintenpitokieltorekisterin tietoisuuden lisäämisestä ja rekisterin kehittämistarpeista.....	40

7	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	42
8	POHDINTA.....	45
	LÄHTEET.....	46
	LIITTEET .....	50

# 1 JOHDANTO

Opinnäytetyöaiheeni valintaan vaikuttivat aiheen mielenkiintoisuus, ajankohtaisuus ja asian tärkeys. Laki eläintenpitokielto rekisteristä on tullut voimaan vuonna 2011, jolloin rekisterikin on perustettu, ja näin ollen kirjoitettua lähdemateriaalia aiheesta on melko vähän, varsinkin oikeuskirjallisuutta.

Ensisijaisena tutkimusmenetelmänäni oli alusta lähtien internetiin julkaistava kyselytutkimus. Valitsin tämän tutkimusmenetelmän, koska koin sen hyödyllisimmäksi myös muille tahoille. Alun perin aioin tuoda sitä kohderyhmien tietoon sähköpostitse, mutta asiaa hankaloitti se, etten mitenkään olisi saanut kohtuullisessa ajassa hankittua riittävästi sähköpostiosoitteita. Kyselyn aiheena oli eläintenpitokielto rekisteri ja sen käyttö. Halusin mahdollisimman laajan kohderyhmän, mutta koska se ei olisi ollut järkevää esimerkiksi sen yleisölle levittämismahdollisuuksien suhteen, päädyin tekemään kyselyn eläinlääkäreille, jotka saivat kyselystä tiedon Suomen eläinlääkäriliiton avulla. Yhteensä kyselyyn oli aikaa vastata noin kuukausi, jonka aikana kyselyyn vastasi yhteensä 93 henkilöä. Kyselylomake on tämän opinnäytetyön lopussa liitteenä.

Lisäksi otin yhteyttä eläintenpitokielto rekisteriä ylläpitävään Oikeusrekisterikeskukseen ja kysyin, mikä on perusteltu käyttötarkoitus rekisteriotteen saamiseksi, kun kysyjänä on yksityishenkilö, kuinka pitkä on rekisteriotteen toimitusaika, sekä olisiko heillä tilastotietoa rekisterin käyttömääristä.

Kuten edellä kuvatuksi käy ilmi, opinnäytetyöni tarkoituksena oli koota tietoa eläintenpitokielto rekisteriin liittyen ja selvittää rekisterin merkitys eläinlääkäreille. Tutkimusongelmiani olivat milloin eläinlääkärit eläintenpitokielto rekisteriä käyttävät, kuinka usein ja jos eivät ole käyttäneet, niin miksi eivät. Lisäksi selvitin, mikä oli heidän tietämyksensä eläintenpitokielto rekisterin olemassaolosta ja tulisiko tietoisuutta rekisteristä heidän mielestään mahdollisesti lisätä ja jos kyllä, niin kenen toimesta.

Eläinsuojelulakia uudistetaan parhaillaan, joten otin opinnäytetyöhöni myös tilannekatsauksen tämän lakiuudistuksen etenemisestä. Koska oikeus- tai muutakaan kirjallisuutta ei aiheestani suuremmin ollut, tärkeimpiä teoriaosuuden lähteitani olivat erinäiset lait ja niiden esityöt. Sisällytin työhöni myös tilastotietoa eläintenpitokieltoihin määrättyjen lukumääristä ja määräaikaisten eläintenpitokieltojen keskimääräisestä kestosta lähivuosilta.

## 2 ELÄINSUOJELULAKI

Nykyinen eläinsuojelulaki on vuodelta 1996 ja sen uudistustarvetta alettiin selvittämään vuonna 2012. Vuonna 2016 on tarkoitus valmistua esitys uudeksi eläinsuojelulaiksi. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016, viitattu 15.2.2016.)

### 2.1 Nykytila

Tällä hetkellä voimassa oleva eläinsuojelulaki on tullut voimaan vuonna 1996 ja nykyinen Suomen perustuslaki vuonna 1999. Eläinsuojelulaki on puitelaki eli siinä on enimmäkseen yleisluontoisia säädöksiä ja tarkemmat vaatimukset esimerkiksi eläinten pidossa noudatettavista vaatimuksista on säädetty eläinsuojelu- ja muilla asetuksilla. Maa- ja metsätalousministeriön asettaman eläinsuojelulain uudistamishankkeen tavoitteena on saada eläinsuojelulaki vastaamaan perustuslakia, nykyisellään olevan eläinsuojelulain ollessa perustuslain kanssa osittain, joskaan ei olennaisesti, ristiriidassa. Ristiriita johtuu lakien säätämisyjärjestyksestä ja lakeihin niiden säätämisen jälkeen tehdyistä muutoksista. (Valtioneuvosto 2015a, viitattu 8.12.2015.) Eläinsuojelulain ja perustuslain yhtenäistämisen suhteen tulee tarkastella muun muassa yksityiselämän ja kotirauhan suojaa (Suomen perustuslaki 10 §), omaisuudensuojaa (Suomen perustuslaki 15 §), elinkeinovapautta (Suomen perustuslaki 18 §), asetuksenantovaltuutta (Suomen perustuslaki 80 §) sekä julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevaa säännöstä (Suomen perustuslaki 124 §) (Maa- ja metsätalousministeriö 2012a, viitattu 1.3.2016).

Tuomioistuimen soveltaessa toiminnassaan lakia, joka on perustuslain kanssa ristiriidassa, on perustuslaki etusijalla (Suomen perustuslaki 10:106 §). Näin ollen eläinsuojelulain uudistaminen selkeyttää eläinsuojelulainsäädäntöä ja helpottaa lain tulkintaa. Eläinsuojelulain uudistamisen tavoitteena on myös parantaa eläinten hyvinvointia lakia uudistamalla sekä eläinsuojeluvalvontaa tehostamalla. Lisäksi halutaan varmistaa, että EU-lainsäädännön täytäntöönpano kansallisessa lainsäädännössä on tehokasta. (Valtioneuvosto 2015a, viitattu 8.12.2015.)



### **2.1.1 Eläinsuojeluviranomaiset**

Eläinsuojeluviranomaisia ovat Maa- ja metsätalousministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto, Aluehallintovirasto, paikalliset viranomaiset (kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi), tarkastuseläinlääkäri, lihantarkastaja ja rajaeläinlääkäri sekä eläinsuojeluvalvoja (Eläinsuojelulaki 3:34-38 §). Maa- ja metsätalousministeriö on viranomaisista ylin ja se ohjaa ja valvoo eläinsuojelulain noudattamista, kun Elintarviketurvallisuusvirasto hoitaa samaa asiaa keskushallinnon viranomaisena (Eläinsuojelulaki 3:34-34a §). Aluehallintovirasto huolehtii eläinsuojelulain noudattamisen valvomisesta toimialueellaan ja edellä luetellut paikalliset viranomaiset oman kuntansa alueella (Eläinsuojelulaki 3:35-36 §). Tarkastuseläinlääkäri ja lihantarkastaja valvovat eläinsuojelulain noudattamista teurastamoissa ja poroteurastamoissa ja rajaeläinlääkäri valvoo eläinsuojelulain noudattamista rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella (Eläinsuojelulaki 3:37 §).

Eläinsuojeluvalvoja on Aluehallintoviraston myöntämällä oikeudella toimiva henkilö, jolla on koulutuksen tai käytännön kokemuksen kautta riittävä perehtyneisyys kyseessä olevan eläinlajiin ja sen eläinsuojelullisiin pitovaatimuksiin ja joka on suorittanut Elintarviketurvallisuusviraston järjestämän eläinsuojelutarkastuksen tekemistä koskevan eläinsuojeluvalvojakurssin. Eläinsuojeluvalvojalla voi olla tarkastusoikeus pätevyytensä mukaan joko yhteen tai useampaan eläinlajiin. Eläinsuojeluvalvoja ei ole oikeutettu rikkomaan kotirauhaa tarkastuksen nojalla. (Eläinsuojelulaki 3:38.1 §.)

### **2.1.2 Eläinsuojelutarkastukset**

Aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa eläinsuojelutarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä kohdellaan eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti (Eläinsuojelulaki 4:39.1 §). Eläinsuojelutarkastus on pyrittävä suorittamaan niin, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa eläimille, eläintenpitoyksikön omistajalle tai haltijalle tai eläintenpitoyksikön toiminnalle (Eläinsuojelulaki 4:49 §).

Vaikka ei olisi epäilyä eläimen lainvastaisesta kohtelusta, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa eläinsuojelutarkastus sirkuksessa, eläintarhassa, pysyvässä ja kiertävässä

eläinnäyttelyssä, eläinkilpailuissa, eläinsuojelulain 16 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa sekä esityksessä ja näytöksessä, jossa on eläimiä mukana, sekä siellä, missä harjoitetaan eläinsuojelulain 21, 23 tai 24 §:ssä tarkoitettua toimintaa tai eläinsuojelulain 33 c §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta edellyttävää toimintaa. Ilman epäilyä on myös tarkastuseläinlääkärillä ja lihantarkastajalla oikeus suorittaa eläinsuojelutarkastus kaikissa eläintiloissa teurastamon tai poroteurastamon alueella. (Eläinsuojelulaki 4:39.2 §.)

Eläinsuojelutarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, sekä ottaa korvaukset näytteitä tarkastusta varten. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, eläimen pito- paikka ja eläimen ravinto, juotava, varusteet sekä välineet. Tarkastuksessa voidaan myös tarkastaa eläinsuojelulain 26 §:ssä tarkoitettu luettelo, eläinsuojelulain 26 a §:ssä tarkoitettu kirjanpito ja lopetusasetuksessa edellytetyt asiakirjat. (Eläinsuojelulaki 4:39.3 §.)

Eläinsuojelutarkastuksen saa suorittaa ja tarkastuksessa otettavan näytteen ottaa kotirauhan piirissä vain viranomaisena, jonka lisäksi tarkastuksen ja näytteenoton voi suorittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aiheutta epäillä eläimen omistajan tai haltijan syyllistyvän eläinsuojelulain vastaiseen, rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn. Tarvittaessa ja tarkastusoikeutensa rajoissa eläinsuojeluvirasto voi avustaa viranomaista kotirauhan piiriin kohdistuvan tarkastuksen suorittamisessa. (Eläinsuojelulaki 4:39.4 §.)

## **2.2 Uudistus**

Eläinsuojelulain uudistamistoimenpiteet aloitettiin 2012 erinäisillä selvityksillä. Yksi näistä selvityksistä on selvitys eläinsuojeluviraston toiminnasta, joskin se toteutettiin 2014. Lain tärkeimpiä uudistamistarpeita selvitettiin oikeudellisten ja yhteiskunnallisten asiantuntijaselvitysten lisäksi kyselytutkimuksella, johon vastasivat eläinsuojeluviranomaiset, eläintenpitäjät, etujärjestöt ja muut sidosryhmät. Myös kansalaisilta kysyttiin lakiuudistukseen mielipidettä, jonka lisäksi koko lakiuudistushankkeen ajan on mahdollista jättää palautetta lainvalmistelutyöryhmälle Maa- ja metsätalousministeriön nettisivujen kautta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016, viitattu 15.2.2016.)

Eläinsuojelukyselytutkimuksen tuloksissa erikseen raportoitiin eläinsuojelulainsäädännön rakenne, eläinsuojelulain ja -asetuksen sisältöön liittyvät kysymykset sekä muut tarkemmat kysymykset, ku-

ten esimerkiksi mielipiteet eläimille sallituista toimenpiteistä tai eksoottisten eläinlajien pidon kieltäminen. Tuloksista käy ilmi, että kaikkien tahojen mielestä on tärkeää eläinten hyvinvoinnin huomiointi ja eläimen tarpeettoman kärsimyksen välttäminen. Eläintenpitäjät, sidosryhmät ja viranomaiset ovat jokseenkin tyytyväisiä eläinsuojelulakiin, mutta lainsäädännön rakennetta tulisi selkeyttää ja lisätä lain soveltamisohjeita. Myös tiedotusta lainsäädännöstä eläintenpitäjille tulisi lisätä esimerkiksi eläinkohtaisilla oppailla. Eläintenpitäjät eivät halua lisävalvontaa, mutta viranomaiset ja sidosryhmät toivoivat omavalvontaa tuotantoeläintiloille. Ilman epäilyä tehtäviä eläinsuojelutarkastuksia kannattivat eniten viranomaiset ja muut eläintenpitäjät kuin kotieläintilat. Kotieläintiloista melkein puolet oli näiden tarkastusten puolella. Sidosryhmät pitivät nykyistä valvontaa riittävänä eivätkä halunneet päällekkäisiä tarkastuksia. Kuitenkin tiloilla, joilla ei käy esimerkiksi eläinlääkäriä, katsottiin ilman epäilyä tehtävät eläinsuojelutarkastukset tarpeellisiksi. Eläinsuojelutarkastusten tekijöiden toivottiin olevan ammattitaitoisia, eikä kukaan taho halunnut siirtää tarkastusten tekoa viranomaisilta pois, mutta ei myöskään lisätä tarkastavia tahoja. (Heikkilä 2012, viitattu 9.12.2015.)

Eläinsuojelulain tulkintaa tulisi helpottaa lähes kaikkien kyselyyn vastanneiden tahojen mielestä. Se helpottaisi eläinlääkäreiden työtä ja vähentäisi omavaraista tulkintaa. Tuotantoeläintenpitäjät toivoivat enemmän kokonaisarviointia, eikä millimetreihin tuijottamista. Heidän mielestään eläinsuojelurikkomuksia löytyy yleisimmin tiloilta, joissa eläintenpitäjät ovat esimerkiksi uupuneita tai sairaita, eikä byrokratiaa haluta lisätä siksi, että pienellä osalla tiloista on huomautettavaa. Heidän mielestään tuotannon läpinäkyvyys on hyvä asia, kunhan kotirauha turvataan. Harraste- ja seuraeläintenpitäjät sekä viranomaiset toivoivat pätevyysvaatimuksia eläintenpitäjille. Kotieläintilojen mielestä asiasta säättäminen laissa ei ole tarpeellista. Sidosryhmät kannattivat pätevyysvaatimuksia esimerkiksi tietyn kokoisille tiloille, sekä ammattimaisesti tai laajasti eläintenpitoa harjoittaville harraste- ja seuraeläinpitäjille. (Heikkilä 2012, viitattu 9.12.2015.)

Kansalaisten mielipidettä eläinsuojelulainsäädännön uudistuksen suhteen selvitettiin kyselyllä otakanta.fi -palvelussa tammi-helmikuussa 2012. Kyselyyn vastasi 617 henkilöä. Kyselyssä selvitettiin eläinsuojelulainsäädännön parannusehdotuksia, mitkä olisivat parhaita tapoja – lainsäädännöllä tai muuten – edistää eläinten hyvinvointia sekä millaista tietoa kansalaisten tulisi saada ruoantuotantoon tai erilaisten palvelujen tuottamiseen käytettyjen eläinten olosuhteista ja hyvinvoinnista. (Maa- ja metsätalousministeriö 2012b, viitattu 9.12.2015.)

Otakantaa-kyselyyn vastanneet vaativat eläinsuojelurikoksista kovempia rangaistuksia, sekä pitkiä ellei elinikäisiä eläintenpitokieltoja. Noin viidesosa kyselyyn vastanneista esitti uuteen lakiin turkistarhauskieltoa. Muutama prosentti toivoi turkistarhauksen ehtoja kiristettävän, jotta turkiseläinten oloihin tulisi parannuksia ja osa vastanneista jopa vastusti turkistarhauskieltoa. Eläinsuojeluvalvontaa toivottiin lisättävän ja valvojien olevan koulutettuja. Toivottiin myös enemmän valistusta ja tietoa eläinten hyvinvointi- ja suojeluasioista. Reilu kymmenesosa vastanneista vaati tuotantoeläimille parempia oloja, sekä lähes kymmenen prosenttia vastanneista toivoi ilman epäilyä tehtäviä eläinsuojelutarkastuksia ja melkein yhtä moni toivoi viranomaisten/valvojien toimivaltaa laajennettavaksi eläinsuojelutilanteissa. Eläintenpitäjille vaadittiin jonkinlaista pätevyyden osoittamista ko. eläinlajin hoitamiseen, mutta asiaa myös vastusti merkittävä määrä vastanneista. Lisäksi eläimistä saataviin elintarvikkeisiin toivottiin tietoa tuotanto-olosuhteista. (Maa- ja metsätalousministeriö 2012b, viitattu 9.12.2015.)

Eläinsuojelulain kokonaisuudistusta valmisteleva ohjausryhmä ohjasi lakiuudistustyötä vuoden 2015 loppuun ja kokoontui tänä aikana 16 kertaa. Ohjausryhmä käsitteli lakiuudistukseen liittyviä periaatteellisia kysymyksiä. Kokousten pöytäkirjat ovat saatavilla Valtioneuvoston sivuilta, jonne uudistamishankkeen muutkin asiakirjat on listattu, vaikka ne eivät olisikaan saatavilla nettisivuilla. Tällaisia asiakirjoja ovat esimerkiksi eri tahojen kannanotot, vastaukset ja lausunnot aiheeseen liittyen. Vuoden 2016 aikana lakiehdotuksesta laaditaan hallituksen esitys, joka annetaan eduskunnalle. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016, viitattu 15.2.2016.)

### **2.3 Lakiuudistuksen ohjausryhmän kokouskeskustelut opinnäytetyöhöni liittyviä säädöksiä koskien**

Eläinsuojelulain kokonaisuudistusta valmisteleva ohjausryhmä on 6. kokouksessaan keskustellut eläintenpitokieltojen valvonnasta ja kiireellisenä tehtävänä eläinten myymisestä tai luovuttamisesta verrattuna eläinten lopettamiseen. Kokouksessa oli myös keskusteltu siitä, miksi uhkasakon määräyksen tai kiellon tehosteeksi voi kirjoittaa alueellinen valvontaviranomainen paikallisen viranomaisen sijaan. (Valtioneuvosto 2014a, viitattu 10.12.2015.)

### **Eläimiin sekaantuminen**

8. kokouksessaan ohjausryhmä on keskustellut eläimiin sekaantumisesta. Teko on ollut aiemmin Suomessa kriminalisoitua eli rangaistavaa, mutta se dekriminalisoitiin vuonna 1971. Ohjausryhmä keskusteli eläimiin sekaantumisen uudelleen kriminalisoimisesta, mutta rinnastaen sen jo jonkin nykyisen eläinsuojelurikos-termin alle, jottei tulisi uusia rikosnimikkeitä. (Valtioneuvosto 2014b, viitattu 10.12.2015.) Seuraavassa kokouksessaan ohjausryhmä on keskustellut eläimiin sekaantumisen pykäläehdotuksesta, sekä tuonut esiin oikeusministeriön lähtökohtaisesti kielteisen kannan teon kriminalisoinnin suhteen (Valtioneuvosto 2014c, viitattu 10.12.2015). Ohjausryhmä on kuitenkin päättänyt jatkaa lakipykälän valmistelua (Valtioneuvosto 2014c, viitattu 10.12.2015).

### **Eläinsuojelutarkastus ilman epäilyä ja kotirauhasäännös**

14. kokouksessaan ohjausryhmä on keskustellut Eläinsuojelulain 4 luvun 39 § tarkastus-kohtaan lisättävästä osuudesta, joka mahdollistaa eläintenpitokiellon noudattamisen valvomisen ilman epäilyä kiellon rikkomisesta. Valvontaa rajoittaisi kotirauhasäännös. Ohjausryhmä on keskustellut mahdollisuudesta säätää tarkastus mahdolliseksi pysyvään asumiseen tarkoitettuun tilaan kotirauhasäännöksen estämättä, kun valvotaan eläintenpitokiellon noudattamista ammattimaisessa toiminnassa. Kokouksessa keskusteltiin tarkastusmenettelyssä ennakoilmoituksen tekemisestä, mutta päädyttiin siihen, että yleensä eläinsuojeluvalvonta ilman ilmoitustakin on perusteltua. Ilman ilmoitusta tehtävässä eläinsuojeluvalvontatilanteessa tulisi ohjausryhmän mielestä kuitenkin varata eläimen omistajalle tai haltijalle mahdollisuus olla kohtuullisessa ajassa läsnä tarkastusaikana. (Valtioneuvosto 2015b, viitattu 10.12.2015.)

Kotirauhakeskustelussa tuli esiin toivomus, että kotirauha koskisi eläinsuojia, jotta voitaisiin rangaista luvatta eläinsuojiiin tunkeutuvia. Tuotiin esiin, että lainsäädännön noudattamista koskevassa valvonnassa on kyse kotirauhaa suppeammasta, ”valtiosääntöoikeudellisesta kotirauhan piiristä”. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan eläinsuojat eivät kuulu tähän piiriin. (Valtioneuvosto 2015b, viitattu 10.12.2015.)

### **Eläinsuojelutarkastuksen läsnäolo-oikeus ja avustajan käyttö sekä eläinkilpailujen järjestäjän ilmoitusvelvollisuus**

Kokouksessa esitettiin, että Eläinsuojelulain 4 luvun 39 § 2. momenttiin lisättäisiin eläinten lopetus- ja teurastustoiminnan valvonta. Keskusteltiin myös tarkastuksista, joissa selvitetäisiin olemassa

olevia eläintenpitokäytäntöjä lainsäädännön noudattamisen valvomisen ohella. Kokouksessa keskusteltiin läsnäolo-oikeudesta ja avustajien käyttämisestä tarkastuksen aikana sekä tarkastusmenettelyn pykäläluonnoksista. Huomioitiin, että terveystarkastajat eivät saa yhtä suurta korvausta eläinsuojeluvälvonnasta kuin kunnaneläinlääkärit. Toivottiin, että harvinaisen eläinlajin pidon tarkastustapauksessa viranomaisella saisi käyttää asiantuntijaa apunaan. Virka-apua koskevaa ehdotusta sekä poliisille esitutkintaa varten tehtävää ilmoitusta koskevaa ehdotusta kannatettiin kokouksessa. Asiasta tehdyn pykäläluonnoksen mukaan eläinsuojeluviranomaisen ei tarvitsisi tehdä eläinsuojeluilmoitusta rikkomusasiassa jos teko tai laiminlyönti on vähäinen eikä kyseisessä tapauksessa ole toimittu vastoin viranomaisen kieltoja ja määräyksiä. (Valtioneuvosto 2015b, viitattu 10.12.2015.)

15. kokouksessa ohjausryhmä keskusteli eläinkilpailujen järjestäjän velvollisuudesta tehdä kilpailun järjestämisestä ilmoitus viranomaiselle. Koska eläinkilpailuja ehdotettiin jatkossakin valvottavaksi viranomaisen toimesta ilman epäilyä, viranomaisella tulisi suoraan olla tieto järjestettävistä kilpailuista, vaikka monista kilpailuista tiedotetaan internetissä. Kokouksessa käsiteltiin myös eläinsuojelutarkastuksen läsnäolo-oikeutta koskevaa pykäläluonnosta ja todettiin, että aiheeseen palataan toimivaltaisia eläinsuojeluviranomaisia käsitellessä. Ohjausryhmä totesi, että jos jollakin viranomaisella on tarkastusoikeus, ei tälle viranomaiselle tarvitse säätää erillistä läsnäolo-oikeutta. Läsnäolo-oikeus säädettäisiin vain niille tahoille, joilla ei ole tarkastustoimivaltaa, mutta joille halutaan oikeus olla mukana tarkastuksella toimivaltaisen tahon kanssa. Kokouksessa keskusteltiin avustajan käyttämisestä tarkastuksissa koskevasta pykäläluonnoksesta ja toistaiseksi ehdotettiin avustajan käyttöä säädettäväksi niin, että avustaja tekisi ainoastaan tarkastukseen liittyviä avustavia tehtäviä, kuten esimerkiksi eläinten kiinni ottaminen tarkastuksella, jos eläinten omistaja tai haltija ei tästä huolehdi. Todettiin avustajillakin olevan oikeus jonkinlaiseen palkkioon, jolloin myös pohdittiin avustajien vastuuta tehtävässään. (Valtioneuvosto 2015c, viitattu 15.2.2016.)

### **Viranomaisen tiedonsaantioikeus**

15. kokouksessa käsiteltiin myös viranomaisen tiedonsaantioikeutta ja ohjausryhmä keskusteli rekistereiden hyödyntämisestä valvonnassa. Ohjausryhmä totesi, että olemassa olevia rekistereitä pitäisi jo tänä päivänä hyödyntää ja että viranomaisen tulisi ennen tarkastuksen tekemistä selvittää käytettävissään olevista rekistereistä valvonnan kannalta merkityksellistä tietoa. Niiltä osin kuin tietoa ei rekistereissä ole, valvonnan kohteelta tulee voida saada valvonnan kannalta välttämätöntä

tietoa ja asiakirjoja. Ohjausryhmä totesi, että rekisteriasiaa tulisi selvittää myöhemmin tarkemmin. (Valtioneuvosto 2015c, viitattu 15.2.2016.)

### **Hallinnolliset pakkokeinot**

16. kokouksessaan ohjausryhmä käsitteli hallinnollisia pakkokeinoja. Kokouspäivään mennessä asiasta oli luonnosteltu ainoastaan voimassaolevan eläinsuojelulain 42-44 §:n mukaisia pakkokeinoja vastaavat säännökset. Uutena asiana pakkokeinoihin on tarkoitus pohtia hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottamista eläinsuojeluvalvonnassa, mutta asiaa ei ollut vielä kokouspäivään mennessä ehditty selvittämään. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

Kokouksessa ennen varsinaisia hallinnollisia pakkokeinoja keskusteltiin kehotusta koskevasta pykäläluonnoksesta, josta säädettäisiin mahdollisesti valvontaa ja tietojen julkisuutta koskevassa luvussa. Kehotus olisi pakkokeinoa lievempi toimenpide lainrikkomistilanteessa. Kehotuksen saamisen edellytyksenä olisi, että rikkomus on vähäinen ja kehotus on lainvastaisen tilanteen korjaamiseen riittävä toimenpide. Vähäisyyden arviointia helpottamaan perusteluihin kirjataan esimerkkejä, minkälaisia rikkomuksia voidaan pitää vähäisenä. Kehotus ei olisi sitova, mutta sen noudattamista valvottaisiin. Voimassaolevassa eläinsuojelulaissa ei ole säännöstä kehotuksesta, mutta voimassaolevassa laissa säädetään kuitenkin neuvojen antamisesta silloin, kun eläinsuojelutarkastuksessa on ilmennyt lieviä eläinsuojelullisia epäkohtia. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

Varsinaisista hallinnollisista pakkokeinoista puhuttaessa otettiin ensin käsittelyyn määräyksen antaminen. Määräyksen antamalla viranomaisen velvoittaa määräyksen kohteen täyttämään velvollisuutensa. Nykyisessä laissa säädetään määräajasta, mutta ohjausryhmän keskusteluissa ehdotettiin pykälään maininta, että velvollisuus tulisi täyttää välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa. Ohjausryhmä keskusteli, voidaanko eläimen omistaja, haltija tai muu toimija määrätä käyttämään videovalvontaa. Videovalvonta sai kannatusta eniten tilanteissa, joissa eläimiä pidetään tarkoituksena harjoittaa elinkeinoa. Ohjausryhmä totesi, että laissa tulisi säätää velvollisuudesta valvoa toimintaa valvontakameroin, jolloin määräys voitaisiin antaa, jos velvollisuutta ei noudatettaisi. Osa ohjausryhmästä kannatti videovalvontaa koskevaa velvollisuutta ja osa piti asiaa tarpeettomana. Ohjausryhmä totesi, että asiaa tulee valmistella lisää ennen kuin asiasta päätetään. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

Seuraavaksi kokouksessa keskusteltiin kieltoa koskevasta pykäläluonnoksesta ja todettiin, että kielto olisi määräystä vahvempi pakkokeino esimerkiksi elinkeinonharjoittamiseen puuttuessa. Keskustelussa otettiin kuitenkin huomioon se, että kieltoa voi tarvita lievemmissäkin tapauksissa, kuten vaikkapa lainvastaisen välineen käyttämisessä. Kieltoa koskevaa pykäläluonnosta päätettiin vielä myöhemmin tarkennettavan. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

Kiellon ja määräyksen tehostamiseksi voidaan nykyisessä lainsäädännössä antaa uhkasakkoja tai uhata, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään teon laiminlyöjän kustannuksella. Ohjausryhmä halusi säilyttää nämä tehostekeinot, sekä lisätä uuteen lakiin säännöksen keskeyttämishuosta. Se, käytettäisiinkö jotakin näistä tehostamiskeinoista, olisi aina valvontaviranomaisen päätettävissä, mutta pääsääntöisesti tulisi siirtyä kovempiin pakkokeinoihin, jos lievemmat eivät tuota haluttua lopputulosta eli lain noudattamista. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

Seuraavaksi kokouksessa käsiteltiin väliaikaisia kiireellisiä toimenpiteitä, joita ovat esimerkiksi ruoan, juotavan tai muun eläimelle hyvinvoinnin kannalta välttämättömän aineen tai hoidon tai hoitajan hankkiminen. Säännös koskien näitä toimenpiteitä vastaisi nykyisen eläinsuojelulain 44 §:n mukaisia toimenpiteitä, mutta säännöstä tarkennettaisiin kielellisesti ja sisällöllisesti. Sisällöllisesti niin, että ratkaisu kiireellisistä toimenpiteistä tehtäisiin viipymättä, vaikka se onkin käytännössä aiheuttanut hieman ongelmia ja lisännyt mm. eläinten hoitokustannuksia. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

Nykyisen eläinsuojelulain 44 §:ssä on toissijaisia keinoja, jotka päättävät eläimen omistajan omistussuhteen eläimeen. Ohjausryhmä ehdotti näistä säädettävän omassa pykälässään. Eläimen myymisen tai lopettamisen edellytykseksi ehdotettiin, että muut toimenpiteet eivät ole tarkoitukseen sopivia tai kohtuudella mahdollisia ja että eläimen hyvinvoinnille aiheutetaan vakavaa vaaraa. Vaikka pykälää ehdotettiin muutettavan kielellisesti, tarkoituksena ei ole muuttaa säännöksen käyttöalaa. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

Hallinnollisten pakkokeinojen käyttämiseen liittyen lopuksi keskusteltiin, mitä säännöksiä eläinsuojelulainsäädännössä tarvitaan, vai riittävätkö hallintolain yleissäännökset esimerkiksi kuulemistilaisuuden varaamisen suhteen. Ohjausryhmän mielestä tulee selvittää, onko oikaisuvaatimuksen käyttöönotolle tarvetta joissain tilanteissa eläinsuojelulain nojalla tehtävissä päätöksissä. Ohjausryhmä totesi valitusta ja täytäntöönpanoa koskevat säännökset tarpeellisiksi eläinsuojelulaissa ja



että tulee pohtia, voisiko lain kustannuksia koskevaa 58 § selventää. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

### **Rangaistussäännökset**

Seuraavana 16. kokouksessa käsiteltiin rangaistussäännöksiä. Käytiin läpi voimassaolevia säännöksiä sekä muun muassa 2011 toteutettua eläinsuojelurikosuudistusta. Todettiin, että uudistuksesta on vain muutama vuosi ja säännösten uudistamiselle ei ole tarvetta. Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa on edelleen huomattu ongelmia, mutta ohjausryhmä päätteli näiden olevan korjattavissa koulutuksella eikä säännöksen muuttamisella. Keskustelussa todettiin eläimiin sekaantumisen uudelleenkriminalisoinnin toteutettavan sisällyttämällä kriminalisointi nykyisiin rikosnimikkeisiin. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

### **Eläinten hoidon yleiset vaatimukset**

Kokouksessa keskusteltiin eläinten hoidon yleisistä vaatimuksista ja niitä koskevista pykäläehdotuksista, joissa on pyritty ottamaan huomioon lain yleiset periaatteet ja eläinten sairastumista ja vahingoittumista ehkäisevät asiat sekä eläinten olennaiset käyttäytymistarpeet. Eläinten jättämisen ja hylkäämisen kielto tulee eriyttää omaksi pykäläkseen. Ammattimaisilla eläintenpitäjillä tulee olla velvollisuus varautua häiriöihin, kuten tulipaloihin ja sähkökatkoksiin. Ohjausryhmä keskusteli eläimen hoidon yleisiä periaatteita koskevasta pykälälunnonksesta ja esitti parannusehdotuksia muun muassa eläinten ryhmässä pitoa koskevaan säännökseen. Keskusteltiin myös eläinten jatkuvasta vedensaannista ja siitä, kuinka sen voisi turvata. Lisäksi keskusteltiin eläinten pitopaikkojen tarkastuksista. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

Aivan 16. kokouksen lopuksi keskusteltiin eläinasiavaltuutetun perustamisesta ja todettiin, että EU:n valvonta-asetus edellyttää jatkossa jäsenmailta eläinten hyvinvointikeskuksia. Ajanpuutteen takia keskustelu kuitenkin jäi lyhyeen. (Valtioneuvosto 2015d, viitattu 15.2.2016.)

### 3 ELÄINSUOJELURIKOKSET JA -RIKKOMUS

#### 3.1 Eläinsuojelurikos ja sen eri muodot

##### 3.1.1 Lievä eläinsuojelurikos

Eläinsuojelurikosta voidaan pitää lievänä, kun arvioidaan eläimelle tuotetun kivun, kärsimyksen tai tuskan määrää ja se todetaan vähäiseksi tai kun muut tekoon liittyvät seikat kokonaisarvostelussa osoittavat teon lieväksi. Henkilö, joka tuomitaan lievästä eläinsuojelurikoksesta, tulee tuomita sakkoon. (Rikoslaki 17:15 §.) Esimerkiksi vaikka eläimen tappaminen laittomalla tavalla ei välttämättä aiheuta eläimelle kärsimystä jos kuolema seuraa nopeasti, ei tekoa kuitenkaan lähtökohtaisesti voida pitää vähäisenä, koska se on johtanut eläimen kuolemaan (HE 97/2010 vp, 25). Myöskään eläimen kärsimystä ei voida pitää vähäisenä, jos eläin on rikoksen johdosta huonokuntoinen ja eläin lisäkäsityksensä minimoimiseksi lopetetaan (HE 97/2010 vp, 25). Eläinten kärsimyksen tieteellistä arviointia käsittelee muun muassa Marian Stamp Dawkins Johdatus eläinfilosofiaan -koomateoksessa julkaistussa artikkelissaan (Dawkins 2013, 32-47).

Tuomioistuimen tuomitsemasta lievästä eläinsuojelurikoksesta ei löytynyt Finlexistä oikeustapauksia, mutta alla olevasta oikeustapauksesta käy ilmi se, mihin vedetään raja lievän eläinsuojelurikoksen ja eläinsuojelurikoksen välillä.

Oikeustapauksessa Rovaniemen HO 16.04.2007 T 332 käräjäoikeus on tuominnut vastaaja A:n eläinsuojelurikoksesta, jonka jälkeen vastaaja A valitti asiasta ja vaati tuomiota muutettavan eläinsuojelurikoksesta lieväksi eläinsuojelurikokseksi. Tapauksessa vastaaja A oli tappanut kaksi naapuri B:n pihalta vastaaja A:n pihalle tullutta puolivuotiasta kissanpentua lyömällä niitä useita kertoja airolla. Toinen kissa yritti paeta takaisin kotipihalleen, mutta vastaaja A seurasi sitä ja tappoi sen. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden päätöstä, koska rangaistuksen alentamiseen ei ollut perusteita. Käräjäoikeuden perusteina eläinsuojelurikostuomiolle olivat tekovälineenä toiminut airo, tekopaikkana toiminut piha ja se, että kissoja oli kaksi. Näillä seikoilla tekoa ei voitu pitää kokonaisarvostelussa vähäisenä. (Rovaniemen HO 16.04.2007 T 332, Finlex.)

### 3.1.2 Eläinsuojelurikos

”Normaalimuotoisesta” eläinsuojelurikoksesta voidaan tuomita henkilö, joka tahallisesti jättää huomioimatta eläimen perustarpeet ruoan tai hoidon suhteen, ylirasittaa tai pahoinpitelee eläintä tai on eläintä kohtaan julma tai tuottaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa erinäisten lakien vastaisesti (eläinsuojelulaki, eläinten kuljetuksesta annettu laki, EY:n direktiivit 64/432/ETY ja 93/119/EY, EY:n asetuksen N:o 1/2005 liite I ja EY:n asetus N:o 1099/2009 tai näiden nojalla annettu säännös). Tahallisen teon lisäksi voidaan eläinsuojelurikoksesta tuomita henkilö, joka on toiminut edellä kuvastusti ja jos teko on tapahtunut törkeästä huolimattomuudesta. Eläinsuojelurikoksesta tulee tuomita vähintään sakkoa ja enintään kaksi vuotta vankeutta. (Rikoslaki 17:14 §.)

Oikeustapauksessa Helsingin HO 23.05.2008 T 1413 A ja eräs toinen henkilö olivat jättäneet tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta omistamansa kaksi koiraa ja fretin tarpeellista hoitoa ja ravintoa vaille, jonka seurauksena fretti kuoli häkkiinsä. Tapauksen jälkeen eläinlääkäri tutki koirat ja totesi ne laihoiksi ja huonosti hoidetuiksi. Käräjäoikeus tuomitsi A:n eläinsuojelurikoksesta. A valitti päätöksestä ja vaati, että hänen katsotaan syyllistyneen ennemminkin eläinsuojelurikkomukseen. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota, koska A:n menettely täytti rikoksen tekoaikana voimassa olleen rikoslain eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistön. (Helsingin HO 23.05.2008 T 1413, Finlex.)

Oikeustapauksessa Rovaniemen HO 19.05.2008 T 430 A oli tahallaan ja oikeudettomasti ampunut kolme vaadinta ja yhden vasan metsästyksellisin keinoin. Eläimet kuolivat tapahtuneen johdosta ja kuolintapa aiheutti niille tarpeetonta kärsimystä ja kipua. A myönsi ampuneensa kaksi vaadinta ja siten syyllistyneensä eläinsuojelurikokseen näiden osalta, mutta kiisti vasan ja kolmannen vaatimen ampumisen. Käräjäoikeus tuomitsi A:n eläinsuojelurikoksesta A:n myöntämin osin, mutta näyttämättömänä hylkäsi eläinsuojelurikossyytteet vasan ja kolmannen vaatimen osalta. Kaikki eläimet kuuluivat muille kuin A:lle. Eläinten omistajat valittivat asiasta hovioikeuteen vahingonkorvausvaatimusten korottamisen takia. (Rovaniemen HO 19.05.2008 T 430, Finlex.)

### 3.1.3 Törkeä eläinsuojelurikos

Törkeä eläinsuojelurikos kirjattiin rikoslakiin vasta 2011. Eläinsuojelurikoksen määrittää törkeäksi teon erityisen raaka tai julma tekotapa, se, että teolla tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai se, että rikos kohdistuu huomattavan suureen määrään eläimiä sekä rikos on kokonaisarvostelussa törkeä. (RikosL 17:14a §.) Erityistä julmuutta on esimerkiksi tuotantoeläimen lopettaminen lainvastaisella tavalla, joka aiheuttaa eläimelle pitkäikäisyyttä, suurta kärsimystä (HE 97/2010 vp, 13). Eläinsuojelurikoksen perusmuotoisesta törkeäksi muuttava toiminta on usein, mutta ei välttämättä

aktiivista toimintaa (HE 97/2010 vp, 13). Törkeästä eläinsuojelurikoksesta tuomitaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta (RikosL 17:14a §). Finlexistä ei löytynyt oikeustapausesimerkkiä törkeän eläinsuojelurikoksen osalta.

### **3.2 Eläinsuojelurikkomus**

Jos rikosta ei ole määritelty eläinsuojelurikokseksi, lieväksi eläinsuojelurikokseksi tai törkeäksi eläinsuojelurikokseksi, eikä muualla laissa säädetä asiasta suurempaa rangaistusta ja rikoksen tekijä tahallisuudesta tai huolimattomuudesta aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa tai jättää eläimen vaille riittävää hoitoa tai estää sen lajille luonnollista käyttäytymistä, tuomitaan eläinsuojelurikkomuksesta sakkoon (Eläinsuojelulaki 6:54.1 §). Eläinsuojelurikkomuksena voidaan rangaista tahallisesta tai törkeästä huolimattomuudesta tehdystä lopetusta tai teurastusta koskevan lain tai lopetusasetuksen vastaisesta teosta, jolla ei ole eläimeen rikoslaisissa mainittuja vaikutuksia. Eläimelle kärsimystä aiheuttava teko, joka tehdään ainoastaan huolimattomuudesta, voi myös olla rangaistava eläinsuojelurikkomuksena, koska rikoslain säädösten soveltaminen edellyttää teon tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. (HE 35/2013 vp, 15.)

Eläinsuojelurikkomuksesta tulee tuomita myös henkilö, joka tahallisuudesta tai huolimattomuudesta auttaa toista henkilöä rikkomaan eläintenpitokieltoa tai rikkoo eläintenpitokieltoa itse (Eläinsuojelulaki 6:54.2 §). Alle viisitoista vuotiaan lapsen huoltajat ovat vastuussa siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä eläinsuojelulain tai muiden kyseessä olevan lain nojalla annettujen säädösten vastaisesti (Eläinsuojelulaki 7:64 §).

Finlexistä löytyi yksi oikeustapaus, jossa syyttäjä vaati syytetyille tuomiota eläinsuojelurikkomuksesta, mutta tapaus käsitellään tarkemmin luvussa 4.

### **3.3 Eläinkuljetusrikos**

Eläinkuljetusrikokseen on syyllistynyt henkilö, joka tahallisesti tai huolimattomuudesta kuljettaa eläintä, joka ei ole kuljetuskuntonen, kuljettaa eläintä säädösten vastaisella kuljetusvälineellä, laiminlyö eläimen hyvinvointia kuljetuksen aikana, kuljettaa henkilöauton umpinaisessa tavaratilassa sellaista eläintä, jonka kuljetus tällaisessa tilassa on kielletty eläinten kuljetuksesta säädetyn lain 3

luvun 11 §:ssä tai kuormaa eläimet niin, että ne ovat puristuksissa, likaavat tai vahingoittavat toisiaan. Eläinkuljetusrikokseen syyllistyy myös henkilö, joka kuljettaa eläimiä ilman aluehallintoviraston myöntämää eläinkuljettajalupaa tai jättää ilmoittamatta lupaa koskevista muutoksista, laiminlyö eläinten kuljetuksesta annetun lain 19 §:ssä, 20 §:ssä, 21 §:ssä tai 22 §:ssä tarkoitetun todistuksen tai hyväksynnän hakemisen, kuljettaa eläimiä ilman riittäviä asiakirjoja mukanaan, rikkoo tietojenantovelvollisuutta tai asiakirjojen esittämisvelvollisuutta tai rikkoo valvontaviranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä. Eläinkuljetusrikoksesta tuomitaan sakkoon. (Laki eläinten kuljetuksesta 8:39 §.) Finlexistä ei löytynyt oikeustapausesimerkkiä eläinkuljetusrikoksesta.

## 4 ELÄINTENPITOKIELTO

Eläintenpitokielto määrätään, jotta voidaan turvata eläinten hyvinvointi ja estää uusia rikoksia (HE 97/2010 vp, 38). Finlexistä löytyi ainoastaan yksi oikeustapaus eläintenpitokieltoa koskien. Kyseisessä tapauksessa syyttäjä on kieltoon määräämistä vaatinut, mutta käräjä- eikä hovioikeus ole näin määrännyt. Asiassa lainvoimaisuustiedot ovat korkeimmassa oikeudessa, jossa tapaus on mahdollisesti nyt käsittelyssä, koska Finlexistä sitä ei löytynyt. (Helsingin HO 23.5.2013 T 1476, Finlex.)

Tapauksessa syytetyt A ja B olivat kolmella eri kerralla jättäneet estämättä kahta koiraansa hyökkäämästä toisten henkilöiden hallinnassa olevien koirien kimppuun. Hyökkäyksen kohteena olleille koirille oli tullut hyökkäyksistä vakavia vammoja ja yksi niistä myös kuoli vammoihinsa. A:n ja B:n koirat olivat olleet kytkemättä. Pohdittiin, onko kyseessä eläinsuojelu- tai jokin muu rikos, koska A ja B olivat olleet tietoisia koiriensa aggressiivisuudesta muita koiria kohtaan ja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tai toissijaisesti vähintään huolimattomuudesta laiminlyöneet velvollisuuttaan estää koiriensa hyökkäämiset. Syyttäjä vaati A:lle ja B:lle molemmille rangaistusta eläinsuojelurikoksesta tai toissijaisesti eläinsuojelurikoksesta, sekä että molemmat koirat tulisi tuomita valtiolle menetetyiksi ja A sekä B tuomita eläintenpitokieltoon.

A ja B kiistivät tahallisuutensa ja A katsoi syyllistyneensä korkeintaan huolimattomuuteen. Molemmat hyväksyivät asianomistajien korvausvaatimukset ja ilmoittivat maksavansa ne. A vastusti koiransa tuomitsemista valtiolle, koska omisti sen yhdessä vaimonsa kanssa, sekä siksi, että koira oli näistä kahdesta rauhallisempi. B ei ottanut kantaa oman koiransa menettämiskaavimukseen.

- - Eläinsuojelurikosten osalta käräjäoikeus totesi A:n ja B:n menettelyiden kohdistuneen muiden henkilöiden omistamiin ja huolenpidon varassa oleviin eläimiin. Eläinsuojelurikoksena kielletyllä menettelyllä suojataan vain väitetyn rikoksentekijän oman huolenpidon varassa olevia eläimiä. Tällä perusteella käräjäoikeus hylkäsi syytteet eläinsuojelurikoksesta ja siihen perustuneet muutkin vaatimukset.

Jotta voidaan tuomita menettämisseuraamus, tulee olla tapahtunut jokin laissa rangaistava teko. Tässä tapauksessa käräjäoikeuden tahalliseksi toteamat A:n ja B:n muut syyksi luetut rikokset luovat edellytykset menettämisseuraamuksen määräämiselle. Kun pohditaan menettämisseuraamuksen määräämistä, kiinnitetään erityistä huomiota siihen, muodostaisiko menettämisseuraamuksen määräämättä jättäminen riskin uuteen rikokseen. Seuraamuksen tulee myös olla kohtuullinen. B:n koiran käräjäoikeus tuomitsi valtiolle menetetyksi rikoksen tekovälineenä, koska B tai muu taloudessa asuva ei valvo koiraan ulkona riittävästi, joka tällöin muodostaa riskin rikoksen uusiutumiseen. Koska A oli ilmoittanut omistavansa koiransa puolisonsa kanssa, tämän koiran kohdalta menettämiskaavimukset hylättiin. Syyttäjä oli myös vaatinut A:lta B:n koiran arvon tuomitsemista valtiolle. Käräjäoikeus hylkäsi nämä vaatimukset kohtuuttomina, koska B:n koira oli jo tuomittu valtiolle menetetyksi.

Käräjäoikeus tuomitsi A:lle yhteisrangaistuksena rikoksistaan ehdollisen kolmen kuukauden vankeusrangaistuksen ja hänet tuomittiin vahingonkorvausvelvollisuuteen. B:lle asetettiin yhteinen sakkorangaistus rikoksistaan arvoltaan 60 päiväsakkoa á 29 euroa eli yhteensä 1 740 euroa ja hänet tuomittiin vahingonkorvausvelvollisuuteen. Lisäksi B:n koira takavarikoitiin ja takavarikko määrättiin pidettäväksi voimassa kunnes toisin määrätään tai menettämisseuraamus pannaan täytäntöön.

Syyttäjä valitti asiasta Helsingin hovioikeuteen. Syyttäjä toisti käräjäoikeudessa aiemmin esittämät vaateensa eläinsuojelurikosten tai toissijaisten eläinsuojelurikkomusten suhteen, sekä vaatimuksensa A:n ja B:n määräämisestä eläintenpitokieltoon ja kiellon kohteena olevien eläinten menettämisen valtiolle.

A ja B osoittivat toimillaan syyttäjän mielestä vakavaa piittaamattomuutta eläinten hyvinvoinnin suhteen ja toiminta oli lainvastaista. Eläinsuojeluasetuksen 14 §:n nojalla ei ole ratkaisevaa, kenen huolenpidon varassa eläin on, vaan merkitsevää on eläimeen kohdistunut teko ja sen mahdollisesti aiheuttama kärsimys, kipu ja tuska. Syyttäjä myös korosti A:n ja B:n olleen tietoisia koiriensa aggressiivisuudesta muita koiria kohtaan ja näin olleen tietoisia riskistä, että koirat saattaisivat aiheuttaa vahinkoa muille koirille. Tällä tavoin muutkin kuin A:n ja B:n omat koirat ovat olleet heidän huolenpidon varassaan. Hyökkäysten kohteena olleiden koirien omistajilla ei ollut todellista mahdollisuutta estää hyökkäyksiä, eikä A:n ja B:n menettely edistänyt heidän omien koiriensa hyvinvointia eikä lemmikille sopivaa käyttäytymistä.

Edellä mainituin perusteluin syyttäjä vaati A:lle ja B:lle määräaikaista eläintenpitokieltoa eläinten turvallisuuden ja uusien eläinsuojelurikosten estämiseksi. Syyttäjä mainitsi myös, että yleisen käytännön mukaan eläinsuojelurikkokseen syyllistynyt tuomittiin eläintenpitokieltoon. A:n ja B:n menettely osoitti heidän soveltumattomuutensa huolehtia eläinten hyvinvoinnista, jolloin heidät tulisi tuomita eläintenpitokieltoon, vaikka heidät tuomittaisiin vain eläinsuojelurikkomuksesta. A ja B eivät vastanneet valitukseen.

Hovioikeus ratkaisussaan esitti A:n ja B:n selvitetysti olleen tietoisia koiriensa aggressiivisesta käytöksestä muita koiria kohtaan ja heidän siitä huolimatta ulkoiluttaneen koiriaan julkisella paikalla kytkemättä ja ilman riittävää hallintaa. A ja B eivät olleet estäneet koiriensa hyökkäyksiä muiden koirien kimppuun ja tällä tavoin toimien eläinsuojelulain vastaisesti aiheuttaessaan näin hyökkäyksen kohteena olleille koirille tarpeetonta kärsimystä, kipua ja tuskaa.

Eläinsuojelurikos ja -rikkomus määritelmässä käytetään rikoksen tekijästä sanaa ”joka”, jolloin tekijä voi periaatteessa olla kuka tahansa. Eläinsuojelurikos voi olla aktiivista toimintaa tai laiminlyöntiä ja näin voi tehdä kuka tahansa muukin kuin eläimen omistaja tai hoitaja. Näin eläinsuojelurikos tai -rikkomus voidaan tuomita kelle tahansa, joka on edellä kuvatusti toiminut. Tässä tapauksessa on kyse mahdollisesta rikoksesta, joka olisi tapahtunut laiminlyönnin johdosta. Eläinsuojelurikos laiminlyönnistä on tapahtunut, jos eläin ei ole saanut tarpeellista ravintoa tai hoitoa.

A ja B ovat koiriensa omistajina vastuussa niiden aiheuttamista vahingoista. Heidät oli käräjäoikeuden toimesta tuomittu vahingonkorvausvelvollisuuteen hyökkäysten kohteina olleiden koirien omistajille. Koska omien koirien hyökkäyksen estämisen laiminlyönti muihin eläimiin kohdistuvana ei ole rangaistavaa eläinsuojelurikkoksena, ei A:ta tai B:tä tuomita eläinsuojelurikkoksesta tai -rikkomuksesta.

Näillä perusteilla hovioikeus ei muuttanut kärjäoikeuden tuomiota, eikä näin ollen kokenut myöskään tarpeelliseksi lausua eläintenpitokiellosta tai menettämisseuraamuksesta. (Hel-singin HO 23.5.2013 T 1476, Finlex.)

Suomen ensimmäinen eläinsuojelulaki on tullut voimaan 1934 (Eläinsuojelulaki 163/1934). Eläintenpito-oikeuden menettämisestä säädettiin jo vuoden 1971 alkuperäisessä eläinsuojelulaissa seuraavasti:

Henkilö, joka on tuomittu rangaistukseen erittäin raskauttavien asianhaarojen vallitessa tapahtuneesta 2 §:n 1 momentin säännöksen rikkomisesta, voidaan julistaa menettäneeksi oikeutensa joko määräajaksi tai ainaiseksi pitää joitakin eläinlajeja tai kaikkia eläimiä (Eläinsuojelulaki 91/1971 15.4 §). Tarpeeton kivun ja tuskan tuottaminen eläimelle on kielletty. Niin ikään on kielletty eläimen säilyttäminen ja sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla sekä koti-, tarha- ja muun hoidossa olevan eläimen jättäminen vaille tarpeellista hoitoa, ravintoa, juomaa ja lepoa sekä sen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen. (Eläinsuojelulaki 91/1971, 2.1 §.)

Nykyäänkin voimassaolevassa, 1996 vuoden eläinsuojelulaissa mainittiin jo alkuperäisversiossa eläintenpito-oikeuden menettäminen sanalla eläintenpitokielto. Silloin asiaa koskeva pykälä kuului seuraavasti:

Se, joka tuomitaan eläinräkkäyksestä, voidaan samalla tuomita menettämään oikeutensa pitää eläimiä. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitetuista syistä. Eläintenpitokielto voi olla määräaikainen tai pysyvä ja se voi koskea määrättyjen eläinlajien pitämistä tai eläintenpitoa yleensä. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 6:55.1 §.) Eläintenpitokielto on muutoksenhausta huolimatta pantava heti täytäntöön (Eläinsuojelulaki 247/1996, 6:55.2 §). Jos henkilölle on määrätty eläintenpitokielto, tuomioistuimen on lähetettävä jäljennös asiaa koskevasta pöytäkirjasta maa- ja metsätalousministeriölle (Eläinsuojelulaki 247/1996, 6:55.3 §).

Eläinten pitoa kieltäviä säännöksiä mietittäessä tulee huomioida myös Lemmikkieläinten suojelua koskeva Eurooppalainen yleissopimus, jonka 2 luvun 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti eläintä ei saa pitää lemmikkinä, jos lemmikkieläintä pitävä ei ole järjestänyt eläimelle tilaa, hoitoa ja huomiota tai jos hän ei ole antanut eläimelle riittävästi sopivaa ruokaa ja vettä tai riittävästi tilaisuuksia liikuntaan tai ryhtyy kohtuullisiin toimiin eläimen karkaamisen estämiseksi. Eläintä ei saa pitää myöskään lemmikkinä, jos yllä olevat hyvän eläintenpidon ehdot täyttyvät, mutta eläin ei siitä huolimatta sopeudu ihmisen hoidossa olemiseen. (Lemmikkieläinten suojelua koskeva Eurooppalainen yleissopimus 2 luku 4 artikla 3 k.) Oikeanlaisesta eläinten pidosta on myös annettu eläinsuojeluasetus,



jossa on säädetty tarkemmin muun muassa siitä, kuinka eläimiä tulee kohdella ja käsitellä (Eläinsuojeluasetus 4 luku).

#### **4.1 Kieltoon määrääminen ja kiellon pituus**

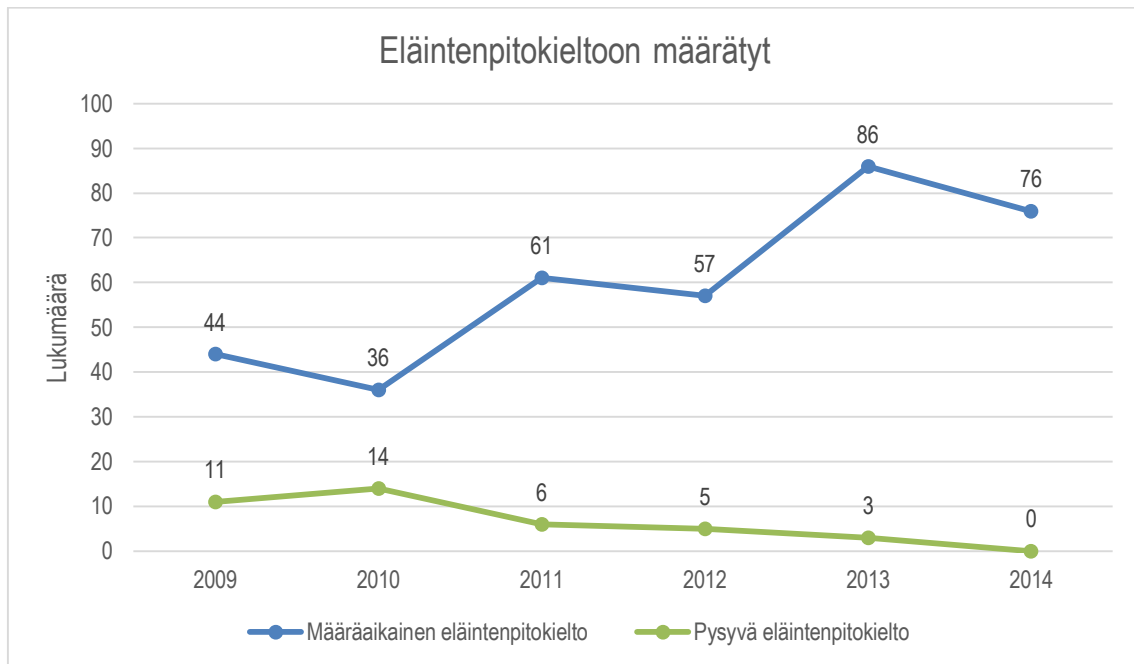
Jos rikoksesta epäilty on syylistynyt törkeään eläinsuojelurikokseen, tuomioistuin voi hänet määrätä eläintenpitokieltoon. Eläintenpitokieltoon voidaan tuomita myös eläinsuojelurikoksesta tai sen lievemmästä muodosta, sekä eläinsuojelurikkomuksesta ja eläinkuljetusrikkomuksesta. Eläintenpitokielto määrätään henkilölle, jonka ei katsota soveltuvan tai kykenevän eläinten hoitoon. Eläintenpitokielto voidaan määrätä, vaikka henkilöä ei tuomittaisikaan eläinsuojelurikoksesta tekohetken syyntakeettomuuden vuoksi, tai koska rangaistusta pidettäisiin kohtuuttomana tai tarkoituksettomana tai jos rikos ei vaikuttaisi olennaisesti kokonaisrangaistuksen määrään. Erittäin painavasta syystä voi tuomioistuin myös olla määräämättä kieltoa. (RikosL 17:23.1 §.) Tällainen erittäin painava syy voi olla esimerkiksi hyvin poikkeuksellisessa elämäntilanteessa tehty rikos, jota rikoksen tekijän ei tästä syystä arvioitaisi enää uusivan (HE 97/2010 vp, 25). Eläintenpitokielto määrätään syyttäjän vaatimuksesta (RikosL 17:23.1 §).

Kun eläinkuljetusrikos (Laki eläinten kuljetuksesta 39 §), eläinsuojelurikkomus (Eläinsuojelulaki 54 §) tai eri vakavuudeltaan eläinsuojelurikos (RikosL 17:14 §, 17:14a §, 17:15 §) on tapahtunut, asia etenee syyttäjälle, joka tarvittaessa vaatii käräjäoikeutta, hovioikeutta tai korkeinta oikeutta määräämään rikoksesta syytettynä olevalle eläintenpitokieltoa (RikosL 17:23.1 §). Jos oikeus kiellon määrää, kielto merkitään Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämään eläintenpitokieltorekisteriin (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 1 §). Kielto voi koskea vain joitain eläinlajeja tai kaikkia eläimiä ja se voi olla voimassa vähintään vuoden tai pysyvästi (RikosL 17:23.2-3 §). Eläintenpitokielto voidaan asettaa koskemaan kaikkia eläimiä ainakin siinä tilanteessa, kun eläin on laiminlyönnin seurauksena kuollut tai jouduttu eläinsuojelullisista syistä eläinsuojelulain 44 §:n nojalla lopettamaan. Tällaisen henkilön voidaan katsoa olevan kykenemätön huolehtimaan eläimestä sen lajista riippumatta. (HE 97/2010 vp, 26.) Tuomioistuin ilmoittaa määrätystä eläintenpitokiellosta ja muutoksenhakutuomioistuin kieltämästään eläintenpitokiellon täytäntöönpanosta Oikeusrekisterikeskukselle (Eläinsuojelulaki 6:55.2 §).

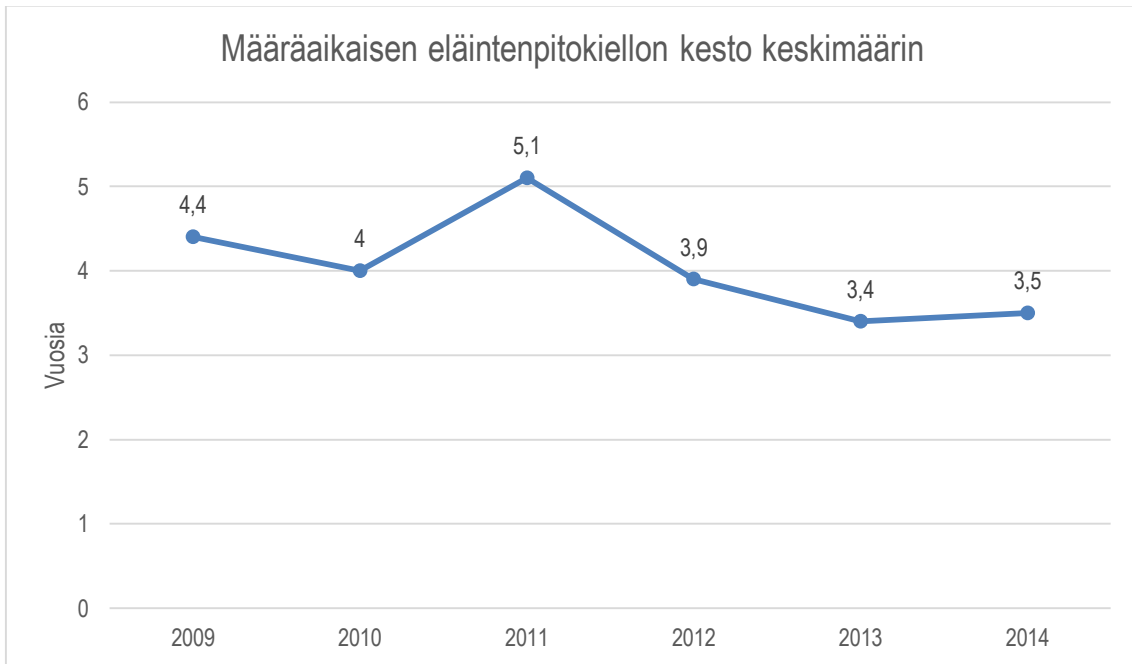
Eläintenpitokielto voidaan määrätä pysyväksi, jos kieltoon määrättävä on terveydentilaltaan heikossa kunnossa, kieltoon määrättävä on syylistynyt törkeään eläinsuojelurikokseen tai kieltoon

määrättävälle on jo aikaisemmin määrätty lainvoimaisesti määräaikainen eläintenpitokielto. Lisäksi kieltoon määrättävän henkilön on katsottu pysyvästi kykenemättömäksi tai soveltumattomaksi omistamaan, hoitamaan, pitämään hallussa tai muulla tavoin vastaamaan eläinten hoidosta. (RikosL 17:23.3 §.)

Kaavio 1



Kaavio 2



Kaavio 1:stä käy ilmi eläintenpitokieltoon määrätty lukumäärittäin koko Suomen alueelta 2009-2014 vuosien ajalta (Tilastokeskus 2015, viitattu 10.12.2015). Tämän kaavion perusteella näyttää siltä, että pysyvien eläintenpitokieltojen määräämistä on vähennetty ja siirrytty sen sijaan määräämään määräaikaista kieltoja. Kaavio 2 näyttää koko Suomen alueelta määrättyjen määräaikaisten eläintenpitokieltojen keston vuosissa keskimäärin 2009-2014 vuosien ajalta (Tilastokeskus 2015, viitattu 10.12.2015). Määräaikaisten kieltojen keskimääräinen pituus on pysynyt lähes samana koko tämän ajan.

#### 4.2 Kiellon voimassaolo ja sen piirissä olevat eläimet sekä muut vaikutukset

Eläintenpitokiellon ollessa voimassa kieltoon määrätty ei saa itse omistaa, hoitaa eikä pitää hallussaan eläimiä eikä muutoinkaan olla vastuussa eläinten hoidosta. Erityisistä syistä voidaan määrätä, että kieltoon määrätty henkilö saa osaksi tai kokonaan omistaa eläimiä, jotka eivät ole olleet eläintenpitokieltoon johtaneen rikoksen kohteena ja jotka ovat jo valmiiksi hänen omistuksessaan päätöstä tehtäessä ja jos päätöksessä niiden määrittelemine on mahdollista. (RikosL 17:23.2 §.) Erityisistä syistä kieltoon määrätty voisi esimerkiksi omistaa kokonaan tai osittain ulkomailla sijaitsevan ravihevosen. Omistamisen salliminen ei kuitenkaan ole mahdollista, jos nämä eläimet ovat

olleet rikoksen kohteina. Rikoksen kohteena olleet eläimet tulisi tuomita valtiolle menetetyiksi, eikä se ole mahdollista, jos ne eivät kuulu eläintenpitokiellon piiriin. (HE 97/2010 vp, 26.)

Vaikka tuomioistuimen päätökseen haettaisiin muutosta, tulee eläintenpitokieltoa noudattaa. Jos tuomioistuin kieltää eläintenpitokieltoon liittyvän menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon, eläintenpitokielto ei koske näitä tuomioistuimen määräyksen mukaisesti pidettyjä eläimiä. (RikosL 17:23.4 §.)

Eläinsuojelurikoksesta tai eläinsuojelurikkomuksesta tuomittu viljelijä tai tämän kanssa yritystoimintaa harjoittava perheenjäsen, joka on samalla määrätty eläintenpitokieltoon, ei saa kiellon kohteena olevien eläinlajien osalta eläinten pitoon perustuvaa korvausta rikoksen tekovuodelta, tekovuoden ja lainvoimaisen tuomion antamisen väliseltä ajalta eikä eläintenpitokieltoajalta. Eläintenpitokiellossa tarkoitettuja eläinlajeja ei myöskään huomioida eläinmäärää hehtaaria kohti koskevien korvausten laskentaperusteissa edellä mainittuina ajankohtina. (Laki eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista 17 § 1.-2. mom.) Myös EU:n myöntämät suorat maataloustuet ja kansalliset kotieläintalouden tuet tulee evätä vastaavissa tilanteissa vastaavilta ajankohdilta (Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle 2:8.1-2 §; Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 4:16.4 §). EU:n suoriin maataloustukiin kuuluvien eläinpalkkioiden sekä kansallisten kotieläintalouden tukien maksu eläintenpitokiellon kohteena olevien eläinlajien osalta keskeytetään, kun asiassa on aloitettu syyteharkinta (Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle 2:8.3 §; Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 4:16.4 §).

### **4.3 Menettämisseuraamus**

Eläinsuojelurikoksesta tuomittu tulee määrätä eläintenpitokieltoon, jotta rikoksen kohteena olevat eläimet voidaan tuomita valtiolle menetetyiksi (HE 97/2010 vp, 25). Ne eläimet, joita kiellon saaneen eläintenpitokielto koskee ja jotka ovat kiellon saaneella henkilöllä päätöstä annettaessa hallussa tai omistuksessaan, tuomitaan valtiolle menetetyiksi. Eläintenpitokiellon rikkomisen kohteena olleet eläimet tuomitaan myös valtiolle menetetyiksi. Eläimet tuomitaan valtiolle menetetyiksi siitä huolimatta, kenen omistuksessa menetetyiksi tuomittavat eläimet ovat. Eläintenpitokiellon rikkomisen kohteena olleiden eläinten asemesta toissijaisesti tuomitaan menetetyiksi niiden arvo

eläintenpitokiellon rikkomiseen syyllistyneeltä. (RikosL 17:23a.1 §.) Poliisilaitokset täytäntöön panna nevat menettämisseuraamuksia ja tarvittaessa he saavat virka-apua kunnaneläinlääkäreiltä eläimeen kohdistuvassa menettämisseuraamustapauksessa (HE 97/2010 vp, 32).

Menettämisseuraamus tuomitaan syyttäjän vaatimuksesta. Edellä olevissa tapauksissa sovelletaan rikoslain 10:1 § ja 10:11.3 §. Arvon menettämiseen sovelletaan myös rikoslain 10:10 §. Muissa menettämisseuraamuksissa sovelletaan rikoslain 10 lukua. (RikosL 17:23a.2 §.)

Tuomioistuimen päätöksestä kieltoon tuomitulle voidaan varata tilaisuus itse myydä tai luovuttaa omistamansa kiellon piirissä olevat eläimet. Jos menettämisseuraamuksen kohteena olevat eläimet osittain tai kokonaan omistaa muu kuin kieltoon tuomittu, voidaan eläinten omistajalle varata tilaisuus noutaa eläimet korvauksetta. Tuomiossa asetetaan määräaika, jonka kuluessa eläimet on luovutettava tai noudettava ja jos eläimet noudetaan tai luovutetaan tuomion mukaisesti, menettämisseuraamus raukeaa. (RikosL 17:23a.3 §.)

Menettämisseuraamus voidaan panna täytäntöön vaikka tuomioon haettaisiin muutosta. Jos tuomioistuin on varannut edellä kuvatun kaltaisen tilaisuuden eläinten luovuttamiseen tai noutamiseen, tuomioistuimen tulee määrätä, ettei menettämisseuraamusta voi täytäntöön panna ennen kyseisen määräajan päättymistä tai ennen kuin asiasta toisin määrätään tai menettämisseuraamus voidaan muutoin panna täytäntöön. Näin voidaan toimia myös muista erityisen painavista syistä. (RikosL 17:23a.4 §.)

#### **4.4 Syyntakeettomuus**

Jotta rikoksenteijä voidaan lainvoimaisesti tuomita hänen tekemästään rikoksesta, tulee hänen olla täyttänyt viisitoista vuotta ja olla syyntakeinen (RikosL 3:4.1 §). Päihtymys tai muu tilapäinen tajunnan häiriö, johon tekijä on itse saattanut itsensä, jätetään syyntakeisuusarvioinnissa huomiotta ilman erityisen painavaa syytä (RikosL 3:4.4 §).

Rikoksen tekijä todetaan syyntakeettomaksi, jos hän ei rikoksen tekohetkellä kykene ymmärtämään tekonsa todellista luonnetta tai laittomuutta mielisairauden, syvän vajaamielisyyden, vakavan mielenterveyden tai tajunnan häiriön vuoksi tai hänen kykynsä säädellä omaa käyttäytymistään on

vastaavasta syystä huomattavasti heikentynyt (RikosL 3:4.2 §). Jos tekijä ei ole edellä olevan kuvauksen mukaisesti syyntakeeton, mutta hänen syyntakeisuutensa on edellä kuvatusti merkittävästi alentunut tekohetkellä, tulee tuomiota määrätessä käyttää lievennettyä rangaistusasteikkoa (RikosL 3:4.3 §, RikosL 6:8.3 §). Alentuneen syyntakeisuuden takia lievennettyä rangaistusasteikkoa käytettäessä ei oteta huomioon lievennetyn rangaistusasteikon enimmäisrangaistussäädöksiä (RikosL 6:8.3 §). Jos kuitenkin rikoksesta on enimmäisrangaistuksena vankeutta määrääjäksi, tuomioistuin voi erityisen painavista syistä määrätä vankeuden sijasta sakkoa (RikosL 6:8.4 §).

Jos tuomioistuin jättää rikoksen tekijän tuomitsematta hänen mielentilansa vuoksi, tuomioistuimen tulee, jos se ei koe asiaa ilmeisen tarpeettomaksi, saattaa rikoksesta tuomitsematta jätetty henkilö mielenterveyshoidon tarpeen selvitykseen mielenterveyslain (1116/1990) 21 §:n mukaisesti (RikosL 3:4.5 §).

## 5 ELÄINTENPITOKIELTOREKISTERI

Laki eläintenpitokieltoverkisteristä annettiin Helsingissä 14.1.2011 ja se tuli voimaan 1.6.2011 (Laki eläintenpitokieltoverkisteristä 8 §). Eläintenpitokieltoverkisteriä ylläpitää Oikeusrekisterikeskus ja rekisteriä ylläpidetään eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi (EläintenpitokieltoverkisteriL 1 §).

Kun vuoden 1996 eläinsuojelulakia valmisteltiin, hallituksen esityksessä lausuttiin, että Maa- ja metsätalousministeriö tiedottaa eläintenpitokiellosta tarpeen mukaan muille eläinsuojeluvalvontaviranomaisille (HE 36/1995 vp, 35). Ennen eläintenpitokieltoverkisteriä oli voimassa käytäntö, että tuomioistuimen määräämistä eläintenpitokielloista lähetettiin jäljennös Elintarviketurvallisuusvirastolle, joka toimitti tiedot lääninhallitusten poliisiosastoille sekä sosiaali- ja terveysosastoille, Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen järjestyspoliisin toimintayksikköön ja maaseutuviraston maaseutuelinkeino-osastolle. Lääninhallitukset jakoivat tietoa edelleen paikallisille viranomaisille. Koska tällöin läänineläinlääkärit valvoivat kieltojen noudattamista omalla alueellaan, eläintenpitokieltoon tuomittu saattoi muuttaa toisen läänin alueelle, eikä tieto kiellosta välittynyt eteenpäin uuden läänin läänineläinlääkärille. (OMTR 2009:8, Eläinsuojelurikosten seuraamusten tehostaminen, 35.)

Samassa hallituksen esityksessä HE 97/2010 vp, jossa esitettiin ehdotus laiksi eläintenpitokieltoverkisteristä, ehdotettiin myös muita eläinsuojelua parantavia lakiehdotuslisäyksiä, kuten törkeän eläinsuojelurikoksen lisääminen rikoslakiin (HE 97/2010 vp, 1). Hallituksen esityksen saapuessa eduskunnalle, pidettiin täysistunnossa lähetekeskustelu lakiesityksen lähettämistä eteenpäin. Täysistunnossa kokoomuksen edustaja Timo Heinonen toivoi, että eläintenpitokieltoverkisteri saadaan toimimaan ja että se tosiasiallisesti parantaa eläintenpitokieltojen seuranta ja eläinten hyvinvointia arkipäivän tasolla. Hän toi esiin, että eläintenpitokieltoja on ollut turhan vaativaa valvoa ilman rekisteriä niistä. Hän lisäksi otti esimerkiksi, että aiemmin eläintenpitokiellosta huolimatta eläimen omistaminen ei ollut kiellettyä, jolloin esimerkiksi pentutehtailu saattoi jatkua, sekä että myös lakiuudistuksesta huolimatta tulevaankin lakiin jää joitakin aukkoja, jotka mahdollistavat lain kiertämistä. Hän ehdotti lainsäädäntöön lisäystä, että eläintenpitokieltoon tuomitun perheeseen ei saisi hankkia eläimiä toisen nimissä (puolison tai lasten), jolla on puhdas rekisteriote. (PTK 78/2010 vp, Päiväjärjestyksen asia nro 2, Lähetekeskustelu, 1. puheenvuoro.) Vihreiden edustaja Erkki Pul-

liainen, keskustan edustaja Tanja Karpela ja kokoomuksen edustaja Marja Tiura kannattivat puheenvuoroillaan tätä ehdotusta (PTK 78/2010 vp, Päiväjärjestyksen asia nro 2, Lähetekeskustelu, 3.-4. & 8. puheenvuoro).

Vihreiden edustaja Johanna Sumuvuori otti puheeksi salaa otetut kuvat kärsivistä tuotantoeläimistä. Hän ihmetteli, että koska näissä tapauksissa jälkikäteen tehdyissä tarkastuksissa ei ole todettu vakavia puutteita, onko se tarkoittanut sitä, että tällainen eläinten kohtelu on lainsäädännön puitteissa sallittua. Näillä perusteilla hänen mielestään tarvittiin tiukempaa lainsäädäntöä ja eläinsuojelulain valvontaa eläinten suojelun toteutumiseksi. Hänen mielestään suurimmat ongelmat eläinsuojelussa liittyvät tuotantoeläinten pitoon ja hänen mielestään eläintenpidon minimivaatimuk-  
sia tulisi korottaa sille tasolle, millä on kohdeltu luomutuotannon eläimiä. (PTK 78/2010 vp, Päiväjärjestyksen asia nro 2, Lähetekeskustelu, 2. puheenvuoro.)

SDP:n edustaja Pia Viitanen toivoi eläinsuojeluasioiden siirtämistä maa- ja metsätalousministeriöstä ympäristöministeriöön. Hänen mielestään se edistäisi merkittävästi eläinten hyvinvointia. (PTK 78/2010 vp, Päiväjärjestyksen asia nro 2, Lähetekeskustelu, 16. puheenvuoro.) Vasemmiston edustaja Pentti Tiusanen oli puheenvuorollaan samaa mieltä tästä ministeriötehtävien muuttamisehdotuksesta (PTK 78/2010 vp, Päiväjärjestyksen asia nro 2, Lähetekeskustelu, 17. puheenvuoro). Kukaan edustajista, joka käytti puheenvuoroa, ei ollut eläintenpitokieltorekisteriä vastaan ja asia lähetettiin lakivaliokuntaan (PTK 78/2010 vp, Päiväjärjestyksen asia nro 2).

Hallituksen esityksen pohjalta valiokunta piti eläintenpitokieltorekisterilakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puolsi lakiehdotusta tekemiensä muutosten kanssa (Lakivaliokunnan mietintö 18/2010 vp, 3). Muutoksina oli 4 §:n 2 kohtaan lisäys viranomaisista, joille tietoja rekisteristä voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ja että tiedot näille viranomaisille toimitetaan maksutta (Lakivaliokunnan mietintö 18/2010 vp, 8). Valiokunta piti perusteltuna, että rekisterin tietoja voidaan hyödyntää myös jalostus- ja harrastustoiminnan yhteydessä. Valiokunta tähdensi, että rekisteriin merkitseminen tehostaa eläintenpitokieltojen noudattamisen valvontaa, mutta sillä ei ole muita oikeusvaikutuksia. (Lakivaliokunnan mietintö 18/2010 vp, 6.)

Koska eläintenpitokiello on rikoksen johdosta määrättävä seuraamus, se on henkilötietolaissa lausuttu arkaluonteinen tieto ja näin ollen salassapidettävää yksityisyyden suojan vuoksi. Valiokunta piti riittävänä viranomaisten tiedonsaantioikeutta rekisteristä sekä eräissä perustelluissa tapauk-



sisä myös yksityisten henkilöiden tiedonsaantioikeutta. Valiokunta ei nähnyt tarvetta sille, että jokainen kansalainen saisi ilman hyväksyttävää syytä tietoja rekisteristä. Viranomaiset voivat tarkistaa yksityisten henkilöiden ilmoituksesta eläintenpitokiellon mahdollisessa rikkomistilanteessa asian eläintenpitokieltorekisteristä. (Lakivaliokunnan mietintö 18/2010 vp, 6-7.)

Lakivaliokunnan mietinnönannon jälkeen asiaa käsiteltiin ja lakiehdotuksen sisällöstä päätettiin tämän pohjalta ensimmäisessä eduskunnan täysistunnossa. Täysistunnon pöytäkirjassa keskusteluosuudessa lyhyesti mainittiin lakiehdotuksen herättäneen hieman kritiikkiä, mutta keskustelun jälkeen on kaikille ollut selvää, että lakiehdotus on parannus suomalaiseen eläinsuojeluun. Ensimmäisen käsittelyn päätteeksi eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen lakivaliokunnan mietinnön mukaisena. (PTK 107/2010 vp, Päiväjärjestyksen asia nro 5.) Toisessa täysistunnossa ei syntynyt asiasta enää keskustelua, eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset ja asian käsittely päättyi (PTK 111/2010 vp, Päiväjärjestyksen asia nro 25).

## **5.1 Rekisteriin merkittävät tiedot ja tietojen julkisuus**

Eläintenpitokieltorekisteriin merkitään kiellon saaneen henkilön nimi, henkilötunnus, yhteystiedot ja tiedot kieltoon tuominneesta tuomioistuimesta, päätösajankohdasta sekä muista päätöksen yksilöintitiedoista. Lisäksi rekisteriin merkitään tuomioistuimen antamat tiedot kiellon sisällöstä, kestosta ja muusta voimassaolosta. Tiedot rekisteriin tallennetaan tuomioistuimen antaman ilmoituksen perusteella. (Eläintenpitokieltorekisteril 3 §.) Eläintenpitokieltorekisteriin merkitään myös lainvoimaa vailla olevat kiellot, koska eläintenpitokieltoa ja mahdollista menettämisseuraamusta tulee noudattaa muutoksenhausta huolimatta (HE 97/2010 vp, 33). Muutoksenhakutuomioistuimen tulee ilmoittaa Oikeusrekisterikeskukselle, jos muutoksenhakutuomioistuin kieltää eläintenpitokieltoa koskevan tuomion täytäntöönpanon (HE 97/2010 vp, 32).

Eläintenpitokieltorekisterissä olevat tiedot ovat salassa pidettäviä (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 6:24.1 § 28 k.). Eläintenpitokieltorekisteristä saatavien asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) ja henkilötietojen muun käsittelyn suhteen, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään (Eläintenpitokieltorekisteril 2 §).

## 5.2 Rekisterissä olevien tietojen luovutus

Salassapitosäännöksiä huomioimatta rekisterissä olevia tietoja saa luovuttaa eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi kiellon valvonnasta huolehtiville maa- ja metsätalousministeriölle, elintarviketurvallisuusvirastolle, aluehallintovirastolle, kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvälvontaa hoitavalle viranhaltijalle, poliisille, tarkastuseläinlääkärille, lihantarkastajalle ja rajaeläinlääkärille. Tietoja voidaan myös luovuttaa eläinsuojelurikoksen esitutkintaa varten poliisille, tullille ja rajavartiolaitokselle sekä yleiselle syyttäjälle eläinsuojelurikoksen esitutkintaa, syyteharkintaa tai eläintenpitokieltovaatimuksen esittämistä varten tai yleiselle tuomioistuimelle eläinsuojelurikosasian tai eläintenpitokieltovaatimuksen käsittelyyn. Lisäksi tietoja voidaan luovuttaa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmään tallennettavaksi ja käytettäväksi sellaisten maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitoa varten, joissa eläintenpitokielto on lain nojalla huomioitava tai voidaan huomioida. (EläintenpitokieltorekisteriL 4.1 §.) Edellä mainituissa tapauksissa tiedot voidaan luovuttaa paperisena tai teknisen käyttöyhteyden avulla ja tiedot toimitetaan näille viranomaisille maksutta (EläintenpitokieltorekisteriL 4.2-3 §).

Tietoja voidaan rekisteriotteella luovuttaa, jos rekisteriotteen saaminen on eläinsuojelun toteuttamiseksi perusteltua tai sitä tarvitaan muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten (EläintenpitokieltorekisteriL 5.1 §). Muu hyväksyttävä tarkoitus on esimerkiksi eläimen kaupan yhteydessä ostajan tai myyjän toimesta tapahtuva rekisteriottepyyntö vastakkaisesta osapuolesta, työnantajan rekisteriottepyyntö uudesta työntekijästä joka vastaisi työssään eläinten hyvinvoinnista tai eläimen omistajan rekisteriottepyyntö paikan pitäjistä eläimen sijoitus- tai valmennuspaikkaa valitessa (OMTR 2009:8, Eläinsuojelurikosten seuraamusten tehostaminen, 37; Elintarviketurvallisuusvirasto 2014, viitattu 10.12.2015). Oikeusrekisterikeskukselta kysyttäessä tilanteita, jolloin rekisteriotteen saa, he vastasivat, että ote annetaan ostajasta eläimen myyjälle, myyjästä eläimen ostajalle ja ote annetaan henkilölle itselleen jalostusyhteisölle esitettäväksi (Vaha, sähköpostiviesti 22.3.2016). Oikeusrekisterikeskus ratkaisee, onko rekisteriotteen luovuttamiselle edellytyksiä (HE 97/2010 vp, 35).

Rekisteriotteessa on rekisteriottepyynnön kohteena olevan henkilön eläintenpitokieltorekisteritiedot tai merkintä, ettei henkilöllä ole voimassa olevaa eläintenpitokieltoa sekä tarkoitus jota varten rekisteriote annetaan (EläintenpitokieltorekisteriL 5.2 §). Rekisteriotteen käyttötarkoituksen maininta korostaa sitä, että tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen (HE 97/2010 vp, 36). Eläintenpitokieltorekisteriotteen voi tilata vain kirjallisesti Oikeusrekisterikeskukselta ja se maksaa 22,00 euroa

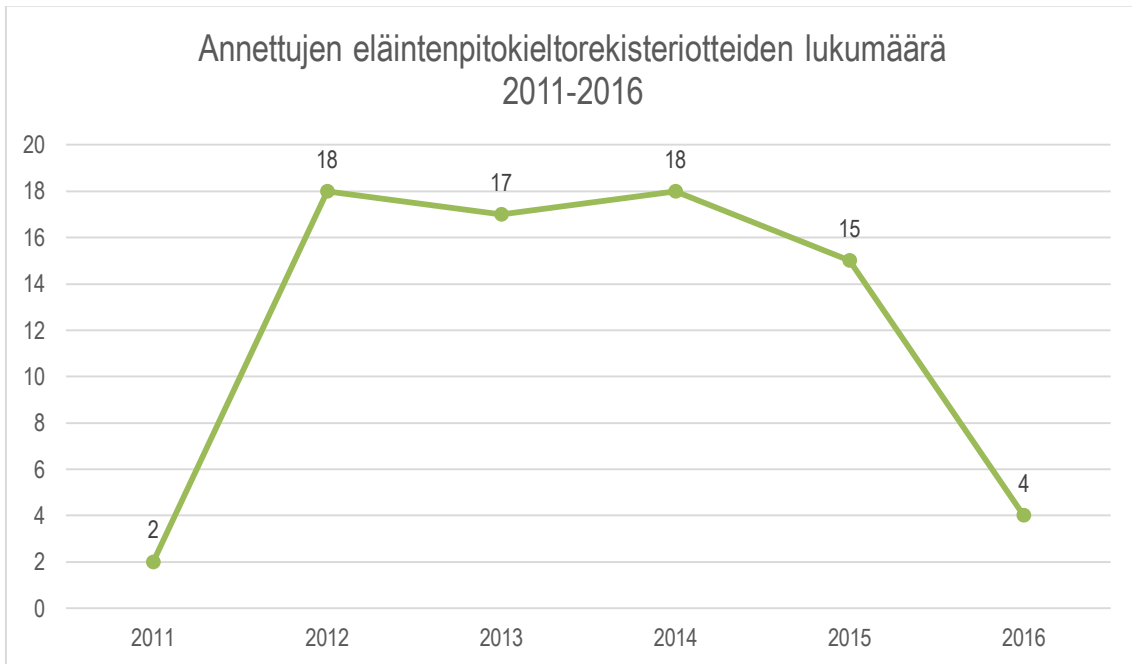
(Oikeusrekisterikeskus 2015, viitattu 25.10.2015). Tilaukseen tulee merkitä henkilön nimi ja henkilötunnus, rekisteriotteen käyttötarkoitus sekä tilaajan nimi ja osoite (Oikeusrekisterikeskus 2015, viitattu 25.10.2015). Rekisteriotteen toimitusaika on 1-3 päivää (Vaha, sähköpostiviesti 22.3.2016).

Jalostusyhteisö, joka kirjaa eläimiä rekisteriinsä, voi vaatia eläinsuojelun toteuttamiseksi rekisteriin kirjaamisen hakijaa esittämään tälle yhteisölle hakijaa itseään koskevan eläintenpitokieltoerekisteriotteen (EläintenpitokieltoerekisteriL 6.1 §). Jalostusyhteisöt voivat oikeudellisesti olla rekisteröityjä yhdistyksiä, osuuskuntia tai osakeyhtiöitä, joita ovat esimerkiksi Suomen Hippos ry, Suomen Kennelliitto ry, Faba Palvelu Osuuskunta, FABA Sika Oy ja Pro Agria Keskusten Liitto (HE 97/2010 vp, 36). Rekisteriote tulee sananmukaisesti vain esittää jalostusyhteisölle joko paikan päällä hakemuksen yhteydessä tai muulla tavoin antaa jalostusyhteisön käyttöön siksi ajaksi, kun asian käsittelyssä aikaa kuluu. Jalostusyhteisö ei siis saa kerätä tai tallettaa näitä tietoja henkilötietolain vastaisesti. (HE 97/2010 vp, 36.) Jos jalostusyhteisö rekisteriotteen esittämisen jälkeen rekisteriotteen perusteella huomaa, että hakija ei noudata eläintenpitokieltoa, jalostusyhteisöllä on oikeus ilmoittaa asiasta eläinsuojelusta vastaaville viranomaisille salassapitovelvollisuuden estämättä (EläintenpitokieltoerekisteriL 6.2 §). Ilmoitus voi tapahtua esimerkiksi rikosilmoituksella poliisille tai ilmoittamalla muulle eläinsuojeluviranomaiselle. Jos rekisteriotteesta käy ilmi, että hakijalla ei ole kieltoa omistaa, pitää tai hoitaa hakemuksen kohteena olevia eläimiä, tulee jalostusyhteisön tehdä asiakirjoihinsa vain myönteistä päätöstä koskevat merkinnät. Näin myös siinä tapauksessa, jos hakijalla on esimerkiksi nautaeläimiä koskeva eläintenpitokielto, mutta rekisteröinnin kohteena ovat koirat. (HE 97/2010 vp, 36.)

### **5.3 Rekisterin käyttömäärätilastot**

Viranomaisten teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuvasta eläintenpitokieltoerekisterin käytöstä ei ole saatavilla käyttötilastoja (Vaha, sähköpostiviesti 22.3.2016).

Kaavio 3



Kaavio 3:sta käy ilmi yksityisille henkilöille annettujen maksullisten eläintenpitokieltorekisteriotteiden lukumäärät vuosilta 2011-2016. Vuoden 2016 lukumäärä on 22.3.2016 mennessä annetuista rekisteriotteista. (Vaha, sähköpostiviesti 22.3.2016.) Kaaviosta huomaa, että yksityishenkilöt ovat kysyneet rekisteriotteita melko vähän ja tasaisesti, hieman vajaa 20 kappaletta jokaiselta täydeltä vuodelta rekisterin olemassaoloajalta. Vähäisyys selittyy sillä, että rekisteri on enimmäkseen tarkoitettu viranomaiskäyttöön, sekä sillä, että yksityishenkilö tarvitsee rekisteriotteen saadakseen pätevän käyttötarkoituksen rekisteriotteelle, eikä tällaisiksi lueta kovinkaan montaa tapausta.

#### 5.4 Rekisteriin merkityn tarkastusoikeus

Jokaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tietää onko hänestä itsestään tallettu tietoja rekisteriin vai ei ja jos on, niin mitä tietoja. Rekisterinpitäjän tulee samalla ilmoittaa mistä tiedot on saatu, sekä mihin rekisteröityjä tietoja käytetään ja luovutetaan. (Henkilötietolaki 6:26.1 §.) Itseään koskevien tietojen kysyminen on korvauksetonta, paitsi jos kyseessä oleva henkilö on käyttänyt itseään koskevien rekisteritietojen tarkastusoikeuttaan alle vuosi sitten. Tässäkin tapauksessa korvauksen tulee olla kohtuullinen eikä korvaus saa ylittää välittömiä kustannuksia jotka aiheutuvat tiedon antamisesta. (Henkilötietolaki 6:26.3 §.)

Rekisteriin merkityllä ei ole itseään koskevien tietojen tarkastusoikeutta, jos tietojen antaminen saattaisi vahingoittaa valtion puolustusta, turvallisuutta, yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai haitata rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä, tietojen antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn omalle terveydelle tai hoidolle tai jonkun muun oikeuksille, rekisterissä olevia henkilötietoja käytetään yksinomaan historiallista tai tieteellistä tutkimusta tai tilastointia varten tai rekisterissä olevia henkilötietoja käytetään valvonta- ja tarkastustehtävissä ja tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä Suomen tai Euroopan unionin tärkeän taloudellisen tai rahoituksellisen edun turvaamiseksi (Henkilötietolaki 6:27.1 §). Jos vain osa rekisteröidyn tiedoista on edellä kuvatun kaltaisia, rekisteröidyllä on oikeus saada tietää muut häntä itseään koskevat talletetut tiedot (Henkilötietolaki 6:27.2 §).

Henkilö, joka haluaa käyttää itseään koskevien rekisteritietojen tarkastusoikeutta, tulee esittää tästä joko kirjallinen käsin allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu asiakirja rekisterinpitäjälle tai henkilökohtaisesti pyydettävä asiaa rekisterinpitäjän luona (Henkilötietolaki 6:28.1 §). Tämän jälkeen rekisterinpitäjän tulee ilman aiheetonta viivytystä varata rekisteröidylle tilaisuus tutustua näihin tietoihin tai annettava tiedot pyydettyä kirjallisesti. Tiedot tulee olla ymmärrettävässä muodossa. Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta näitä tietoja, hänen tulee antaa tästä kirjallinen todistus, josta käy ilmi myös syyt, joiden takia tarkastusoikeus on evätty. Jos rekisterinpitäjä ei kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä ole antanut kirjallista vastausta rekisteröidylle, tulkitaan tämä tarkastusoikeuden epäämisen veroiseksi. Rekisteröity voi halutessaan saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi. (Henkilötietolaki 6:28.2 §.)

## **5.5 Rekisteritietojen käsittely kiellon päättyessä tai kumoutuessa**

Kun eläintenpitokielto päättyy tai jos eläintenpitokieltota koskeva tuomioistuimen päätös muutoksenhaun johdosta kumotaan, tulee eläintenpitokieltorekisteriin merkityt tiedot poistaa (EläintenpitokieltorekisteriL 7.1 §). Poistamisen yhteydessä tiedot siirretään Oikeusrekisterikeskuksen arkistohakemistoon (EläintenpitokieltorekisteriL 7.1 §). Samalla kun tiedot poistetaan eläintenpitokieltorekisteristä, tulee vastaavat tiedot poistaa myös maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä (EläintenpitokieltorekisteriL 7.3 §). Arkistohakemistosta saa tietoja luovuttaa viranomaisille, joille tietoja rekisteristäkin saa luovuttaa salassapitosäännöksistä huolimatta (EläintenpitokieltorekisteriL 7.1 §). Arkistohakemistosta tiedot tulee poistaa viimeistään viisi vuotta eläintenpitokiellon päättyemisestä (EläintenpitokieltorekisteriL 7.2 §).

## 6 ELÄINTENPITOKIELTOREKISTERIN MERKITYS

Tietoisuus eläintenpitokielto rekisterin olemassaolosta ja sen käyttömahdollisuuksista on herättänyt keskustelua. Perussuomalaisten kansanedustaja Ritva Elomaa esitti kirjallisen kysymyksen 759/2014 vp, jossa hän kysyy muun muassa tulisiko rekisteristä tiedottamista lisätä. Kysymykseen vastannut oikeusministeri Anna-Maja Henriksson perustelee rekisterin olemassaolon vähäistä tiedottamista sillä, että eläintenpitokielto rekisterin tarkoituksena on pääasiassa valvoa eläintenpitokielton noudattamista viranomaisten toimesta. Lisäksi hän muistuttaa vastauksessaan, että Elintarviketurvallisuusvirasto Evira tiedottaa nettisivuillaan yksityishenkilöiden mahdollisuudesta pyytää rekisteriote perustelluissa tapauksissa ja että viranomaisen lisäksi myös eläinsuojelu- ja muut eläinjärjestöt voivat jakaa tietoa rekisteristä. (Eduskunta 2014, viitattu 10.12.2015.)

Loin eläintenpitokielto rekisteriä koskevan internet-kysely tutkimukseni OAMK:n opiskelijatunnuksilla Webropol-sivustolle. Aioin tuoda kyselyä kohderyhmien tietoon sähköpostitse, mutta asiaa hankaloitti se, etten mitenkään olisi saanut kohtuullisessa ajassa hankittua riittävästi sähköpostiosoitteita. Halusin mahdollisimman laajan kohderyhmän, mutta koska se ei olisi ollut järkevää esimerkiksi sen yleisölle levittämistä vaikeuksien suhteen, päädyin rajaamaan sen eläinlääkäreihin. Otin Suomen eläinlääkäriliittoon yhteyttä sähköpostitse ja pyysin heitä yhteistyöhön, jotta saisin kyselyn heidän jäsentensä tietoon. Tammikuussa 2016 Suomessa oli vähän yli 2 500 laillistettua eläinlääkäreitä, joista Suomen eläinlääkäriliittoon kuuluu lähes 90 % ja huomattava osa eläinlääkäriopiskelijoista (Suomen eläinlääkäriliitto ry 2016, viitattu 3.4.2016). Eläinlääkäriliitto toimii jäsentensä edunvalvontaorganisaationa (Suomen eläinlääkäriliitto ry 2016, viitattu 3.4.2016).

Toteutin kyselyn eläinlääkäreille kartoittaakseni heidän tietämystään ja käyttökokemuksiaan eläintenpitokielto rekisteristä. Kyselylomakkeen (LIITE 1) luomisen jälkeen lähetin linkin kyselystä Suomen eläinlääkäriliitolle ja he julkaisivat kyselyn Facebook-sivuillaan, nettisivuillaan sekä jäsenkirjeessään. Kyselyyn oli yhteensä noin kuukausi vastausaikaa, ja kyselyyn vastasi helmi-maaliskuun 2016 aikana yhteensä 93 henkilöä.

## **6.1 Eläinlääkäreiden tietoisuus eläintenpitokieltorekisteristä**

Kyselylomakkeen (LIITE 1) ensimmäisessä kysymyksessä kartoitettiin vastaajien tietoisuutta eläintenpitokieltorekisterin olemassaolosta. Kyselyyn vastanneista 65 henkilöä tiesi, että eläintenpitokieltorekisteri on olemassa. Loput vastaajista (28 henkilöä) eivät tieneet. Kyselyn toisessa kysymyksessä kysyttiin, mitä kautta eläintenpitokieltorekisteristä tietoiset vastaajat ovat eläintenpitokieltorekisteristä kuulleet. Vastaajista suurin osa oli kuullut siitä työn kautta tai kollegoilta (22 vastaajaa), Aluehallintovirastosta tai Eviralta (6 vastaajaa), koulussa tai koulutuksen kautta (17 vastaajaa), työn ja koulutuksen kautta (3 vastaajaa) ja uutisista tai muun median kautta (8 vastaajaa). 9 vastaajaa ei muistanut alkuperäistä lähdettä, josta olivat eläintenpitokieltorekisteristä kuulleet.

## **6.2 Eläintenpitokieltorekisterin käyttö eläinlääkäreiden toimesta**

Kyselylomakkeen (LIITE 1) kolmas kysymys oli, onko vastaaja käyttänyt eläintenpitokieltorekisteriä. 26 vastaajaa oli käyttänyt eläintenpitokieltorekisteriä ja näin ollen 67 vastaajaa eivät olleet. Lomakkeen neljäs kysymys kartoitti tilanteita, joissa eläintenpitokieltorekisteriä käyttänyt vastaaja on eläintenpitokieltorekisteriä tarvinnut. Rekisteriä oli käytetty vastaajien toimesta eläinsuojeluilmoitusten tai eläinsuojelutarkastusten kohteiden eläintenpitokieltotilanteen tarkistamiseen, oman toimialueen eläintenpitokieltotilanteen tarkistamiseen (keillä on voimassaolevia kieltoja), eläintenpitokiellon rikkomisepäily -tilanteissa, aiemmin eläintenpitokieltoon tuomittujen nykytilanteen tarkistamiseen sekä eläimen myynti- tai uudelleensijoitustilanteessa uuden omistajan eläintenpitokieltotilanteen tarkistamiseen.

Kyselylomakkeen viides kysymys käsitteli syitä, miksi eläintenpitokieltorekisteriä käyttämättömät vastaajat eivät ole eläintenpitokieltorekisteriä käyttäneet. Kysymykseen vastanneesta 63 vastaajasta suurin syy oli, ettei heillä ole ollut tarvetta käyttää eläintenpitokieltorekisteriä (22 vastaajaa). Heti toiseksi suurimpana syynä oli tietämättömyys rekisterin olemassaolosta tai siitä, että sellainen olisi käytettävissä (21 vastaajaa). Muita syitä rekisterin käyttämättä jättämiseen olivat tietämättömyys, mistä rekisterin löytäisi (7 vastaajaa), vastaaja ei ole virkaeläinlääkäri (3 vastaajaa), tietämättömyys, kuinka rekisteriä käytetään (3 vastaajaa), vastaajalla ei ole tunnuksia rekisteriin (2 vastaajaa), virassa olevan kollegan puoleen kääntyminen mahdollisissa eläinsuojelutapauksissa (2 vastaajaa) tai rekisterin käyttö oli vain yksinkertaisesti unohtunut (3 vastaajaa).

Kyselyn kuudes kysymys käsitteli eläintenpitokieltorekisterin keskimääräistä käyttöä koko rekisterin olemassaoloajalta. 26 rekisteriä käyttäneestä vastaajasta 4 käytti rekisteriä kerran kuukaudessa, 13 kerran puolessa vuodessa, 2 kerran vuodessa ja 7 harvemmin kuin kerran vuodessa.

### **6.3 Eläinlääkäreiden mielipide eläintenpitokieltorekisterin tietoisuuden lisäämisestä ja rekisterin kehittämistarpeista**

Seitsemännessä kysymyksessä (LIITE 1) kysyttiin, tulisiko vastaajan mielestä tietoisuutta eläintenpitokieltorekisteristä lisätä. 84 vastaajan mielestä tietoisuutta tulisi lisätä ja 9 vastaajan mielestä tietämys asiasta oli riittävä. Lomakkeen kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin, kenen toimesta eläintenpitokieltorekisteristä tiedottaminen tulisi vastaajan mielestä hoitaa. 77 vastaajan mielestä tiedottaminen tulisi hoitaa Eviran (22 vastaajaa), Eviran ja Aluehallintoviraston (6 vastaajaa), Aluehallintoviraston (5 vastaajaa), viranomaisten (5 vastaajaa), Eläinlääkäriliiton (4 vastaajaa) tai eläintenpitokieltorekisterin ylläpitäjän toimesta (3 vastaajaa).

Osassa vastauksista oli ehdotettu useampaa tahoa tiedottajiksi (22 vastaajaa). Näissä vastauksissa eniten mainintoja sai Evira (13 kertaa), eläintenpitokieltorekisterin ylläpitäjä (6 kertaa), eläinlääkäriliitto (6 kertaa), Aluehallintovirasto (5 kertaa), eri eläinlajien omat liitot (4 kertaa) ja eläinlääkärit, läänineläinlääkärit sekä valvontaeläinlääkärit (4 kertaa). Loput ehdotukset olivat yksittäisiä tai korkeintaan kaksi vastaajaa oli ehdottanut samaa tahoa. Muissa vastauksissa pohdittiin myös, tulisiko eläintenpitokieltorekisterin olla ilmainen ja julkinen sekä riittäisikö eläinlääkäreiden tiedottaminen eläintenpitokieltorekisteristä, vai tulisiko yksityishenkilöidenkin siitä tietää.

Kyselylomakkeen viimeisessä eli yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin, onko vastaaja havainnut eläintenpitokieltorekisterissä tai sen käytössä ongelmia tai kehitettävää ja jos on, niin mitä nämä asiat ovat. 51 vastaajaa ei ollut huomannut ongelmia, heillä ei ollut kehittämisehdotuksia tai he eivät olleet käyttäneet eläintenpitokieltorekisteriä ja 5 vastaajaa ei tiennyt eläintenpitokieltorekisteristä tai he eivät tieneet, mistä sen löytää. 8 vastaajaa ehdotti tietoisuuden lisäämistä eläintenpitokieltorekisteristä ja 3 vastaajaa tietoisuuden lisäämistä eläintenpitokieltorekisteristä sekä opastusta sen käyttöön. 6 vastaajaa kritisoi eläintenpitokieltorekisterin käytön tai käyttöönoton vaikeutta tai käyttäjätunnusten hankkimisen työläyttä. Rekisterin käyttämisestä toivottiin lisää koulutusta, sekä yleisesti lisätiedottamista rekisteristä, kuten esimerkiksi siitä, kuka rekisteriä saa käyttää ja milloin.



Parissa vastauksessa rekisteri toivottiin muutettavan julkiseksi, koska se vastaajien mielestä lisäisi eläintenpitokiellon merkitystä rangaistuksena. Toisissa vastauksissa pohdittiin myös sitä, että rekisterin ei missään nimessä tulisi olla julkinen, ja että yksityisten henkilöiden rekisterin käyttöä tulisi rajoittaa, koska vastaajien mielestä tietojen väärinkäyttö on tällä hetkellä riskinä; rekisterissä olevista henkilöistä saatetaan kirjoittaa nettikeskusteluissa ja näin kieltoon tuomittu ja hänen läheisensä joutuvat kohtuuttoman kiusan kohteeksi.

Osa vastaajista pohti rekisterissä näkyviä tietoja. Esiin nousi pohdintaa, näkyvätkö osittaiset eläintenpitokiellot rekisterissä ja eräs vastaaja toivoi rekisteriin näkyviin myös jo päättyneitä kieltoja. Vastauksissa tuotiin esiin, että kaikilla ei ole käytössä haettavan henkilön henkilötunnusta, jolloin rekisteristä hakeminen on mahdotonta, jos henkilö on esimerkiksi vaihtanut sukunimeä. Yhdessä vastauksessa koettiin hankaloittavaksi asiaksi se, että ei-virkaeläinlääkäreiden ei ole mahdollista käyttää rekisteriä teknisen käyttöyhteyden avulla.

Pari vastaajaa moitti rekisterin päivittämissä nopeutta ja pari toivoi rekisterin integroimista poliisin järjestelmiin, jossa mahdollinen kieltö näkyisi muiden henkilötietojen ohella. Yhdessä vastauksessa toivottiin eläintenpitokieltorekisterin integroimismahdollisuutta eläinlääkärin potilaskortistoon, jolloin järjestelmä herjaisi, jos käyttäjä yrittää tallentaa eläintenpitokiellossa olevaa asiakasta järjestelmään tai jos asiakkaalle määrätään eläintenpitokieltö. Toivottiin myös mahdollisuutta, että rekisteristä saisi kaikki oman virka-alueen eläintenpitokiellot kätevästi, jolloin eläintenpitokieltoja olisi helppoa valvoa.

Joissakin vastauksissa pohdittiin, ei niinkään rekisteriä kuin eläintenpitokieltöä yleensäkin, koskevia ongelmia. Eläintenpitokieltöön tuomitut saattavat kiertää kieltoa muuttamalla eläimen sukulaisten tai ystävän nimiin. Yhden vastaajan mielestä eläintenpitokiellon salassapitovelvollisuus on ongelma, koska se on osa muuten julkista tuomiota. Myös median julkistamia kieltoja koskevia tietoja kritisoitiin liian avoimeksi kirjoittamiseksi.

## 7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselytulosten pohjalta eläinlääkärit olivat melko tietoisia eläintenpitokieltorekisterin olemassaolosta, koska noin kaksi kolmasosaa vastaajista eläintenpitokieltorekisteristä tiesi. Rekisteristä tietämättömyys saattaa johtua esimerkiksi järjestetystä koulutuksesta, johon vastaaja ei ole päässyt tai huomaamatta jääneestä info-sähköpostista. Tietoisuudesta huolimatta rekisteriä oli käytetty melko vähän – vain kolmasosa vastaajista oli käyttänyt rekisteriä. Yllättävää oli tässä kohdin se, että kaikki eläinlääkärit eivät rekisteristä tieneet ja että vielä harvempi oli sitä käyttänyt. Rekisteriä käytettiin vastaajien toimesta lähinnä eläinsuojeluilmoitusten tai -tarkastusten kohteiden tilanteen tai eläintenpitokiellon rikkomisepäily -tilanteen tarkistamiseen. Tämä vastaa hyvin sitä, milloin rekisteriä kuuluisikin käyttää.

Vastaajien rekisterin käyttämättömyys selittyi sillä, että he olivat kokeneet, ettei heillä ole ollut tarvetta käyttää rekisteriä tai he eivät ole rekisteristä tieneet. Eläintenpitokieltorekisterin käyttö onkin ilmeisesti tarkoitettu lähinnä virkaeläinlääkäreille, jotka tekevät eläinsuojelutarkastuksia, eikä muiden eläinlääkäreiden sitä tarvitsekaan käyttää. Eläinlääkäreillä, joiden työnkuvaan nämä tarkastukset eivät kuulu, mahdollinen rekisterin käyttötarve olisikin varmasti lähinnä silloin, jos asiakas tuo kaltoin kohdellun näköisen eläimen vastaanotolle. Toisaalta, kyselytulosten perusteella tällöin eläinlääkäri ottaisi yhteyttä virkaeläinlääkäriin, jolla on tekninen käyttöyhteys rekisteriin, jolloin tieto saadaan maksutta ja nopeasti. Virkaeläinlääkärit voivat epäilyn perusteella tarkastaa epäilyn kohteena olevan henkilön eläintenpitokieltotilanteen rekisteristä.

Rekisteriä käyttäneistä vastaajista (26 henkilöä) suurin osa käytti rekisteriä keskimäärin melko usein – 17 vastaajaa käytti rekisteriä kerran kuukaudessa tai kerran puolessa vuodessa ja vain 9 vastaajaa käytti eläintenpitokieltorekisteriä kerran vuodessa tai harvemmin. Tämän voidaan katsoa olevan hyvä käyttöprosentti eläinlääkäreiden osalta ottaen huomioon, keillä heistä rekisteriin on tekninen käyttöyhteys ja keiden työtehtäviin se enimmäkseen kuuluu, mutta rekisteri ei pelkällä tällä käyttömäärällä välttämättä ole niin tarpeellinen. Siksi on hyvä, että rekisteriä voivat käyttää muutkin viranomaiset ja hyvistä syistä yksityishenkilöt.

Oikeusrekisterikeskukselta saatujen tilastojen mukaan täysinä kalenterivuosina, jolloin rekisteri on ollut olemassa, on maksullisia rekisteriotteita annettu vain vähän vajaa 20 kappaletta. Tämän voi-

daan katsoa olevan aika vähäistä käyttöä. Voidaan pohtia, voitaisiinko rekisteriä käyttää esimerkiksi viranomaistoiminnassa enemmänkin, kun ilmeisesti edelleen eläintenpitokieltojen rikkomista tapahtuu. Tällöin ongelmana saattaa kuitenkin olla se, mistä tiedetään jonkun rikkovan kieltoa, jos asiasta ei ole epäilyä. Tulisiko sen olla laissa mahdollistettua ja kuulua jonkun virkatehtäviin, että hän kävisi epäsäännöllisin väliajoin tekemässä tarkastuksia ilmoittamatta henkilöiden luona, joilla eläintenpitokielto on?

Rekisteri on kuitenkin tarpeellinen pelkästään sillä perusteella, kuinka paljon eläintenpitokieltoja vuosittain määrätään. Tilastokeskuksesta saatujen tietojen mukaan vuosina 2009-2014 joka vuosi määrättiin määräaikaaisia kieltoja 36-86 kpl ja pysyviä 0-14 kpl. Rekisteristä kieltoja on helpompi etsiä ja seurata, koska määräaikaisten eläintenpitokieltojenkin pituus tulee olla vähintään vuosi ja näin ollen rekisterissä koko ajan on voimassaolevina varmasti useampi sata kieltoa.

Lähes kaikki kyselyyn vastanneet olivat sitä mieltä, että tietoisuutta rekisteristä tulisi lisätä. Suurimman osan mielestä tietoisuutta tulisi lisätä Eviran toimesta, mutta muitakin viranomaistahoja ehdotettiin. Laajempi tietoisuus rekisteristä saattaisi mahdollisesti lisätä rekisterin käyttömääriä, tai sitten ei, rekisteriotteen kuitenkin ollessa maksullinen ja koska sen saa vain oikeanlaiseen käyttötarkoitukseen. Lisäksi se, että tulee tietää rekisteriottepyynnön kohteena olevan henkilön henkilötunnus saadakseen rekisteriotteen hänestä, saattaa vähentää rekisterin käyttäjiä. On kuitenkin hyvä, että henkilötunnus tulee tietää, koska ei rekisteriä olekaan tarkoitettu naapureiden ja muiden tuttavien tietojen urkkimiseen.

Yli puolet kyselyyn vastanneista ei nähnyt rekisterille kehittämistarpeita. Muut vastaajat ehdottivat tietoisuuden ja/tai rekisterin käyttökoulutuksen lisäämistä. Koulutuksen lisääminen saattaisi tuoda muutaman uuden käyttäjän rekisterille. Rekisterin käytön aloitus -koulutuksen lisäksi myös mahdollisessa rekisterijärjestelmän päivitystilanteessa olisi hyvä olla käyttökoulutusta, jos ei jo tällä hetkellä ole. Muutama vastaaja kritisoi rekisterin käytön vaikeutta tai tunnusten hankkimisen työläyttä. Vastaajat eivät tarkemmin eritelleet, mikä rekisterin käytössä on vaikeaa, mutta jos ei jo ole, rekisterissä voisi olla myös jokin kätevä ”yleisimmät ongelmat/kysymykset” tai käyttötuki-kohta, josta rekisterinkäyttäjä saisi kohtuullisessa ajassa vastauksen ongelmaansa. Tai sitten voisi olla palautteosio, johon rekisterin käyttäjät voisivat antaa palautetta rekisterin ylläpitäjille rekisteriä koskien, jos tällaista siis ei vielä ole. Voitaisiin pohtia, olisiko mahdollista helpottaa käyttäjätunnusten hankkimista viranomaisille, joille tekninen käyttöyhteys lain mukaan tulee mahdollistaa.

Parissa vastauksessa pohdittiin, tulisiko rekisterin olla julkinen vai ei. Osan mielestä rekisterimerkinnästä tulisi myös tehokas rangaistuskeino, kun rekisteri olisi julkinen. Rekisterimerkintä ei nykyisellään ole rangaistuskeino, eikä sitä sellaiseksi ole tarkoitettukaan. Osan mielestä taas jo nyt, rekisterin ollessa salassapidettävä, osa rekisteriin merkityistä ja heidän läheisistään saattaa joutua kohtuuttoman negatiivisen julkisuuden uhriksi rekisterimerkinnän takia. Vastajat eivät kertoneet, miten näissä mahdollisissa tilanteissa salassapidettävät tiedot tulevat julkisuuteen.

Parissa vastauksessa otettiin esiin, voisiko rekisterin integroida poliisin tai eläinlääkäriin järjestelmiin. Tämä saattaisi helpottaa eläintenpitokieltojen valvontaa, kun järjestelmä ilmoittaisi kiellosta jo ennen, kun sen rikkomisesta olisi epäilyä ja viranomaisen osaisi sitä etsiä. Molemmat kuulostavat hyödyllisiltä ideoilta, jos integrointi on järkevillä kustannuksilla ja muutoinkin järkevästi toteutettavissa ja niin, että integroidun järjestelmän käyttö on mahdollista vain sellaisille tahoille, joille on tekninen käyttöyhteys rekisteriinkin.

Parissa vastauksessa tuotiin ilmi myös eläintenpitokiellon kiertomahdollisuuden, kun kieltoon tuomittu saattaa muuttaa eläimen sukulaisen tai ystävän nimiin siitä huolimatta, että tällainen toiminta on laitonta. Tällainen toiminta on harmillista ja olisi hyvä keksiä jokin keino jolla estää se, mutta kuten eläintenpitokieltojenkin, eläintenpitokieltojen kierron valvominen olisi varmastikin ongelmallista.

## 8 POHDINTA

Aloitin opinnäytetyöni kesäkuussa 2015 ja sain prosessin loppuun maaliskuussa 2016. Opinnäytetyöni aikataulu viivästyi elämäntilanteeni takia, mutta työssäni eteenpäin ajoi koko ajan, ajoittaisista epätoivon hetkistä huolimatta, mielenkiintoni aihetta kohtaan. Löysin aiheeni lukemalla eläinsuojelulakia ja rikoslakia ja löytämällä niistä kohdat, jotka koskivat eläintenpitokieltoa. En ollut siitä ennen kuullut ja se sai tutkimaan aihetta lisää. Haastavuutta aihevalinnassa loi se asia, että rekisterin ollessa melko uusi, ei aiheesta ollut juurikaan kirjoitettua materiaalia, paitsi tietenkin lait ja niiden esityöt.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli koota tietoa eläintenpitokielto rekisteristä ja selvittää rekisterin merkitys eläinlääkäreille. Alun perin halusin laajemman kohderyhmän kyselylleni, mutta en olisi mitenkään saanut sitä levitettyä kaikkien mahdollisten käyttäjien tietoon, jolloin päädyin tekemään rajauksen eläinlääkäreihin ja kennelyrittäjiin. Kun en saanut Kennelliittoon yhteyttä sähköpostitse, rajautui kohderyhmäksi ainoastaan eläinlääkärit.

Menetelmänä opinnäytetyöni tarkoituksen täyttämiseen käytin teoriaosuudessa enimmäkseen lakeja ja niiden esitöitä, sekä lisäksi oikeustapauksia ja tutkimusosuudessa internetiin luotua kyselytutkimusta, jolla hain vastauksia tutkimusongelmiini, joita olivat eläinlääkäreiden eläintenpitokielto rekisterin käyttötilanteet, -määrät, rekisterin mahdollinen käyttämättömyys, tietoisuus rekisteristä, sekä tulisiko eläinlääkäreiden mielestä tietoisuutta rekisteristä lisätä ja jos kyllä, niin kenen toimesta.

Mielestäni onnistuin työssäni hyvin ja sain riittävästi vastauksia kyselyyni. Jos vastaajamäärä olisi jäänyt vaikkapa 20 vastaajaan, ei näin saatu tieto olisi riittänyt. Toki tulee muistaa, että 93 vastaajaa ei välttämättä kuitenkaan täysin vastaa koko eläinlääkärikunnan yleistä mielipidettä. Kyselytutkimukseen parhaimman vastausprosentin saavuttaa mahdollisesti vastaajan luona käymällä täytättämässä kyselyn, mutta se ei olisi ollut tässä tapauksessa tarkoituksenmukaista niin suurta vastaajamäärää haettaessa.

Jatkokehittämissideana voisi esimerkiksi olla tutkimus, mikä on yksityisten henkilöiden tietoisuus eläintenpitokielto rekisteristä tai tutkimus, ovatko eläintenpitokiellot vähentäneet eläimiin kohdistuvia rikoksia vai ovatko ne pysyneet ennallaan.

## LÄHTEET

Dawkins, M. 2013. Eläinten kärsimyksen arvioinnin tieteellinen perusta. Teoksessa E. Aaltola (toim.) Johdatus eläinfilosofiaan. Helsinki: Gaudeamus, 32-47.

Eduskunnan täysistunnon pöytäkirja. PTK 78/2010 vp.

Eduskunnan täysistunnon pöytäkirja. PTK 107/2010 vp.

Eduskunnan täysistunnon pöytäkirja. PTK 111/2010 vp.

Eduskunta. 2014. Kirjallinen kysymys 759/2014 vp. Viitattu 10.12.2015, [https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/kk\\_759+2014.pdf#search=KK%20759%2F2014](https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/kk_759+2014.pdf#search=KK%20759%2F2014).

Elintarviketurvallisuusvirasto. 2014. Eläintenpitokieltorekisteri. Viitattu 10.12.2015, <http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu+ja+elainten+pito/elainsuojelun+valvonta/elaintenpitokieltorekisteri>.

Eläinsuojeluasetus 396/1996.

Eläinsuojelulaki 163/1934.

Eläinsuojelulaki 91/1971.

Eläinsuojelulaki 247/1996.

Eläinsuojelurikosten seuraamusten tehostaminen. Työryhmämietintö 2009:8. Helsinki: Oikeusministeriö. Viitattu 9.3.2016, [http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200908elainsuojelurikostenseuraamuksientehostaminen/Files/OMTR\\_2009\\_8\\_tyoryhmamietinto\\_94s.pdf](http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200908elainsuojelurikostenseuraamuksientehostaminen/Files/OMTR_2009_8_tyoryhmamietinto_94s.pdf).

Hallituksen esitys eduskunnalle eläinsuojelulaiksi. HE 36/1995.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinsuojelulain sekä rikoslain 17 luvun 14 §:n muuttamisesta. HE 35/2013.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta ja eläintenpitokieltorekisteristä sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta. HE 97/2010.

Heikkilä, E. 2012. Eläinsuojelulakiin liittyvät kyselyt 2012 – viranomaiset, eläintenpitäjät ja sidosryhmät. Suomen Gallup Elintarviketieto Oy. Maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 9.12.2015, [http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/Elainsuojelukyselyt\\_2012\\_yhteenveto.pdf/9bd92c40-5108-452d-8c5a-139fbb557f52](http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/Elainsuojelukyselyt_2012_yhteenveto.pdf/9bd92c40-5108-452d-8c5a-139fbb557f52).

Helsingin HO 23.05.2008 T 1413. Finlex.

Helsingin HO 23.5.2013 T 1476. Finlex.

Henkilötietolaki 22.4.1999/523.

Laki eläinten kuljetuksesta 29.12.2006/1429.

Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011.

Laki eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista 30.12.2014/1360.

Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle 15.3.2013/193.

Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 28.12.2001/1559.

Lakivaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksestä laeiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta ja eläintenpitokieltorekisteristä sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta. LaVM 18/2010 vp — HE 97/2010 vp. Asiakirjat.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621.

Lemmikkieläinten suojelua koskeva Eurooppalainen yleissopimus 49/1992.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2012a. Eläinsuojelulain kokonaisuudistus. Muistio. Viitattu 1.3.2016, [http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/ESL\\_arviomuistio\\_11\\_12\\_2012.pdf/c9c81561-60bc-494d-b556-ea9b48f9b9f8](http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/ESL_arviomuistio_11_12_2012.pdf/c9c81561-60bc-494d-b556-ea9b48f9b9f8).

Maa- ja metsätalousministeriö. 2012b. Yhteenveto eläinsuojelulain kokonaisuudistuksesta keväällä 2012 käydystä kansalaiskeskustelusta. Viitattu 9.12.2015, [http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/otakantaa-palautteet\\_esl\\_2012.pdf/b0e87db7-1bfc-4e0a-a2fd-c9c5786605c1](http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/otakantaa-palautteet_esl_2012.pdf/b0e87db7-1bfc-4e0a-a2fd-c9c5786605c1).

Maa- ja metsätalousministeriö. 2016. Eläinsuojelulakia ollaan uudistamassa. Viitattu 15.2.2016, <http://mmm.fi/elainsuojelulaki>.

Oikeusrekisterikeskus. 2015. Yksityisoikeudelliset rekisterit. Viitattu 25.10.2015, <http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/rekisterit/muutrekisterit.html>.

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Rovaniemen HO 16.04.2007 T 332. Finlex.

Rovaniemen HO 19.05.2008 T 430. Finlex.

Suomen eläinlääkäriliitto ry. 2016. Ammattina eläinlääkäri – Suomen eläinlääkärit. Viitattu 3.4.2016, [http://www.sell.fi/ammattina\\_elainlaakari/](http://www.sell.fi/ammattina_elainlaakari/).

Tilastokeskus. 2015. Eläintenpitokieltoon määrätty ja kiellon kesto sukupuolen, iän, tuomion päärakoksen ja alueen mukaan 2009-2014. Viitattu 10.12.2015, [http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin\\_oik\\_syyttr/054\\_syyttr\\_tau\\_112\\_fi.px/?rxid=c7f9667a-a39e-4a70-bc29-fce836dee21b](http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_oik_syyttr/054_syyttr_tau_112_fi.px/?rxid=c7f9667a-a39e-4a70-bc29-fce836dee21b).

Vaha, I. 2016. Opinnäytetyö-yhteistyö? Oikeusrekisterikeskus. Sähköpostiviesti 22.3.2016.

Valtioneuvosto. 2014a. Asiakirjat: Ohjausryhmän 6. kokous 15.4.2014. Pöytäkirja, kokousmuistio. Viitattu 10.12.2015, [http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/231201\\_PK\\_15.4.2014.doc](http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/231201_PK_15.4.2014.doc).



Valtioneuvosto. 2014b. Asiakirjat: Ohjausryhmän 8. kokous 6.11.2014. Pöytäkirja, kokousmuistio. Viitattu 10.12.2015, [http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/233887\\_PK\\_14.11.06doc.doc](http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/233887_PK_14.11.06doc.doc).

Valtioneuvosto. 2014c. Asiakirjat: Ohjausryhmän 9. kokous 2.12.2014. Pöytäkirja, kokousmuistio. Viitattu 10.12.2015, [http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/238183\\_pöytäkirja\\_9.pdf](http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/238183_pöytäkirja_9.pdf).

Valtioneuvosto. 2015a. Eläinsuojelulain uudistamishanke, ohjausryhmä. Viitattu 8.12.2015, <http://valtioneuvosto.fi/hanke?selectedProjectId=3145>.

Valtioneuvosto. 2015b. Asiakirjat: Ohjausryhmän 14. kokous 10.9.2015. Pöytäkirja, kokousmuistio. Viitattu 10.12.2015, [http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/244437\\_Pöytäkirja\\_14\\_ohjausryhmä\\_LOPULLINEN.docx](http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/244437_Pöytäkirja_14_ohjausryhmä_LOPULLINEN.docx).

Valtioneuvosto. 2015c. Asiakirjat: Ohjausryhmän 15. kokous 4.11.2015. Pöytäkirja, kokousmuistio. Viitattu 15.2.2016, [http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/246652\\_Pöytäkirja\\_15\\_ohjausryhmä\\_LOPULLINEN.docx](http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/246652_Pöytäkirja_15_ohjausryhmä_LOPULLINEN.docx).

Valtioneuvosto. 2015d. Asiakirjat: Ohjausryhmän 16. kokous 14.12.2015. Pöytäkirja, kokousmuistio. Viitattu 15.2.2016, [http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/248402\\_Pöytäkirja\\_16\\_ohjausryhmä\\_LOPULLINEN.docx](http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/18592/248402_Pöytäkirja_16_ohjausryhmä_LOPULLINEN.docx).

## Eläintenpitokieltorekisteri-kysely, eläinlääkärit

Kysely koskee eläinpitokieltorekisteriä ja sen käyttöä ja se on osa Oulun ammattikorkeakoulun opinnäytetyötäni. Kyselyssä on 9 kysymystä ja niihin vastaaminen kestää yhteensä noin 5 minuuttia. Vastausaika kyselyyn päättyy sunnuntaina 6.3.2016.

Vastausten saaminen on erittäin tärkeää opinnäytetyöni kannalta. Kyselytutkimuksen tuloksista saadaan tärkeää tietoa eläintenpitokieltorekisterin merkityksestä ja sitä tietoa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää rekisteriä kehitettäessä. Vastaukset käsitellään anonymisti eikä kyselyssä kysytä henkilötietoja. Opinnäytetyöni talletetaan ammattikorkeakoulujen yhteiseen Theseus-tietokantaan, joka on julkinen ja verkon kautta luettavissa.

Suvi Nyman  
Oikeustradenomi-opiskelija  
Oulun ammattikorkeakoulu

Tähdellä (\*) merkityt kysymykset ovat pakollisia.

1. Tiesitkö, että on olemassa eläintenpitokieltorekisteri? \*

Kyllä  En

2. Jos vastasit edelliseen kyllä, mitä kautta olet kuullut eläintenpitokieltorekisteristä?

---

3. Oletko käyttänyt eläintenpitokieltorekisteriä? \*

Kyllä  En

4. Jos vastasit edelliseen kyllä, minkälaisissa tilanteissa olet eläintenpitokieltorekisteriä käyttänyt? (Yksilöi tilanteet mahdollisimman hyvin.)

---

**5.** Jos et ole käyttänyt eläintenpitokieltorekisteriä, miksi et ole?

---

**6.** Jos olet käyttänyt eläintenpitokieltorekisteriä, kuinka usein olet keskimäärin rekisteriä käyttänyt? (Koko eläintenpitokieltorekisterin olemassaoloaikana.)

Eläintenpitokieltorekisteri on ollut olemassa vuodesta 2011.

- Kerran viikossa
- Kerran kuukaudessa
- Kerran puolessa vuodessa
- Kerran vuodessa
- Harvemmin kuin kerran vuodessa

**7.** Tulisiko tietoisuutta eläintenpitokieltorekisteristä mielestäsi lisätä? \*

- Kyllä
- Ei

**8.** Jos vastasit edelliseen kyllä, kenen toimesta asiasta tiedottaminen tulisi mielestäsi hoitaa?

---

**9.** Oletko havainnut ongelmia/kehitettävää eläintenpitokieltorekisterissä tai sen käytössä? Jos kyllä, mitä? \*

---